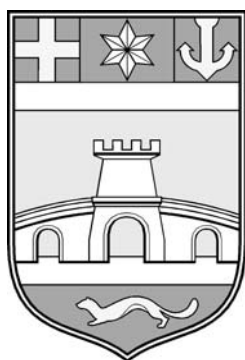

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**INFORMACIJA O STANJU
I PROBLEMATICI BILJNE
PROIZVODNJE NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE**

Materijal pripremili:

- *Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije*
- *HGK Županijska komora Osijek*
- *PSS Podružnica Osječko-baranjske županije*

Osijek, lipnja 2013.

INFORMACIJA O STANJU I PROBLEMATICI BILJNE PROIZVODNJE NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

UVOD

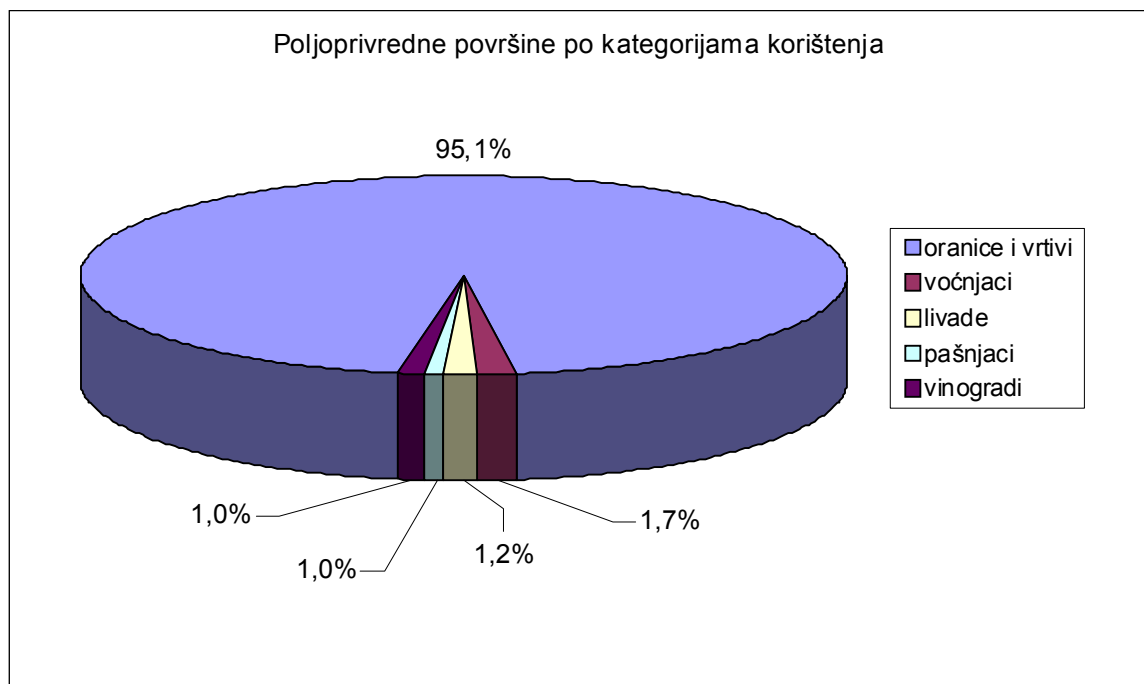
Osnovni zadatak suvremene poljoprivredne proizvodnje je postizanje visokih i kvalitetnih prinosa gajenih biljaka. Time, s jedne strane, poljoprivredni proizvođač ostvaruje rentabilnu proizvodnju i dobar dohodak, a s druge strane to pridonosi povećanju ukupnog fonda hrane koja sve više postaje stratejska sirovina današnjeg svijeta.

Područje Osječko-baranjske županije predstavlja jedno od najintenzivnijih područja biljne poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj. Prema podacima iz publikacije (Županija u brojkama, prosinac 2008. godine) Republika Hrvatska ima 1.216.000 ha poljoprivrednih površina, a Osječko-baranjska županija 212.013 ha poljoprivrednih površina.

1. STRUKTURA POLJOPRIVREDNIH POVRŠINA

Od ukupnih poljoprivrednih površina Osječko-baranjske županije najveći udio predstavljaju oranice i vrtovi kojih ima 95,1%, zatim voćnjaci sa 1,7%, livade 1,2%, pašnjaci 1,0% i vinogradi 1,0%.

Grafikon 1.

Uvidom u podatke o strukturi poljoprivrednog zemljišta s cjelokupnog područja Osječko-baranjske županije objavljenih u statističkom izvješću Ureda za statistiku (Županija u brojkama, prosinac 2008. godine, str. 24), razvidno je kako je ukupna poljoprivredna površina Osječko-baranjske županije 212.013 hektara i sastoji se od:

Oranica i vrtova	201.705 ha
Voćnjaka	3.564 ha
Vinograda	2.083 ha
Livada	2.641 ha
Pašnjaka	2.020 ha.

Od 212.013 hektara poljoprivrednih površina u Osječko-baranjskoj županiji u privatnom vlasništvu nalazi se 141.440 hektara i sastoji se od:

Oranica i vrtova	133.208 ha
Voćnjaka	3.177 ha
Vinograda	675 ha
Livada	2.617 ha
Pašnjaci	1.763 ha.

2. KLIMATSKO - EDAFSKI UVJETI PROIZVODNJE 2012. GODINE

Vremenske prilike su jedan od dominantnih faktora biljne proizvodnje. Klima je prosječno stanje atmosfere nekog mjesta ili kraja koja se ustanovljava na temelju višegodišnjih meteoroloških podataka. Na klimu nije moguće izravno utjecati i ona je jedan od ograničavajućih faktora u biljnoj proizvodnji i postizanju visokih i stabilnih prinosa. Karakteristika klime Osječko-baranjske županije su topla ljeta, hladne i snježne zime s glavnim oborinskim maksimumom krajem proljeća i početkom ljeta i sporednim u jesen. Primjenom odgovarajuće agrotehnike moguće je do određene granice ublažiti pojedine klimatske elemente.

Tablica 1.

Klimatsko edafski uvjeti proizvodnje u 2012. godini								
Mjesec	Dekada	Temperatura tla na 5cm (°C)		Oborine mm	Temperatura zraka na 200 cm (°C)			Relativna vlažnost zraka (%)
		min	max		min	max	srednja	
Travanj	I	4,4	20,4	9,7	-3,2	25,0	10,7	58
	II	2,3	17,6	34,3	1,1	19,1	10,8	78
	III	9,8	28,2	21,6	6,0	31,0	16,5	65
		2,3	28,2	65,6	-3,2	31,0	12,7	67
Svibanj	I	15,3	29,7	14,0	9,4	30,7	19,3	60
	II	9,0	31,5	18,4	2,7	29,2	15,3	65
	III	14,2	26,4	69,6	8,7	26,9	17,6	80
		9,0	29,7	102,0	2,7	30,7	17,4	69
Lipanj	I	16,8	34,4	21,3	8,7	31,9	21,0	76
	II	17,7	35,6	13,4	12,4	34,7	23,2	68
	III	18,9	37,0	9,7	12,7	36,7	24,9	64
		16,8	37,0	44,4	8,7	36,7	23,0	69
Srpanj	I	24,4	36,0	8,7	18,4	36,6	28,7	55
	II	21,0	32,9	4,5	10,1	36,4	24,1	57
	III	18,8	37,1	18,9	15,2	36,4	23,3	72
		21,0	37,1	32,1	10,1	36,6	25,3	62
Kolovoz	I	21,7	39,2	0,0	15,4	40,5	26,7	50
	II	19,0	35,3	0,0	9,9	34,5	22,8	53
	III	17,7	37,8	6,4	13,1	40,4	27,3	57
		19,0	39,2	6,4	9,9	40,5	24,8	51
Rujan	I	15,2	31,4	2,2	8,8	32,6	21,5	61
	II	14,7	30,2	20,8	8,8	31,1	17,2	73
	III	9,5	26,3	2,5	4,3	32,5	19,0	65
		9,5	31,4	25,5	4,3	32,5	19,2	66
Ukupno				276,0				

Izvor podataka: DHZ Meteo postaja Zračna luka Osijek

U tablici 1. prikazani su podaci za 2012. godinu o temperaturama tla na 5 cm, količini oborina, temperaturi zraka i relativnoj vlažnosti zraka. Obilježje vegetacijske 2012. godine je mala količina oborina i nadprosječno visoke temperature zraka.

U mjesecu lipnju bilo je samo 44,4 mm oborina po m², u kolovozu 6,4 mm oborina, a u rujnu 25,5 mm, te je ova mala količina oborina negativno utjecala na poljoprivredne kulture.

3. PROLJETNA SJETVA 2012. GODINE NA POVRŠINAMA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Sjetva pripada među najvažnije agrotehničke mjere u biljnoj proizvodnji. Greške koje se naprave u sjetvi su nenadoknadive i kasnije se ne mogu ispraviti. Prilikom sjetve treba obratiti pozornost na izbor sorte, kvalitetu sjemena, vrijeme, način i dubinu sjetve, količinu sjemena za sjetvu i sklop.

3.1. Pregled proljetne sjetve po kulturama

Tablica 2. Procjena strukture proljetne sjetve po kulturama u 2012. godini

Kultura	Plan sjetve (ha)	% u sjetvi
Kukuruz merkantilni	75.000	57,7
Kukuruz sjemenski	4.000	3,1
Šećerna repa	12.000	9,2
Soja	18.000	13,9
Suncokret	12.000	9,2
Jare žitarice	4.000	3,1
Povrće	2.500	1,9
Ostale kulture	2.000	1,5
Krmno bilje novo	500	0,4
UKUPNO	130.000	100

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Kako je vidljivo iz tablice 2. proljetna sjetva je obavljena na 130.000 ha, pa možemo reći da je proljetna sjetva 2012. godine uspješno obavljena.

U strukturi plana proljetne sjetve i dalje najviše učešća ima kukuruz merkantilni sa 57,7%, zatim soja sa 13,9%, šećerna repa sa 9,2%, te suncokret sa 9,2%.

3.2. Materijalne pretpostavke za realizaciju proljetne sjetve 2012. godine

3.2.1. Tržište sjemena

Proizvođači i dorađivači sjemena s našeg područja i drugih dijelova Republike Hrvatske, kao i uvoznici unatoč loših vremenskih uvjeta (dugotrajna suša i visoke temperature zraka) koji su vladali tijekom prošle proizvodne godine osigurali su za potrebe domaćeg tržišta dovoljne količine sortnog sjemena kukuruza (Pioneer, BC, OSSK, KWS), jarog ječma, zobi, soje, suncokreta, šećerne repe, djetelinsko-travnih smjesa, lucerne, te sjemena povrća.

Obzirom na povećane troškove proizvodnje te manjih prinosa zbog suše, cijene sjemenske robe za proljetnu sjetvu 2012. u odnosu na proljetnu sjetvu 2011. godine porasle su od 8 do 10%. Kao ilustraciju kretanja cijena sjemenske robe donosimo cjenik Poljoprivrednog instituta Osijek, kao najvećeg dorađivača i kreatora sortnog sjemena u Županiji (tablica 3. i 4.).

Tablica 3. Cijene sjemenske robe Poljoprivrednog instituta Osijek (Cijena bez PDV-a)

Sjeme	Količina	Cijena
Sjeme soje	1 kg	6,00 kn
Sjeme jarog graška	1 kg	6,50 kn
Sjeme lucerne	1 kg	39,00 kn
Jari ječam	1 kg	3,20 kn
Suncokret 70MK	pakovanje	430,00 kn

Izvor podataka: Poljoprivredni institut Osijek

Obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Tablica 4. Cjenik OS hibrida kukuruza (Cijena bez PDV-a)

HIBRID	I GRUPA		II GRUPA		III GRUPA	
	40 MK	25 MK	40 MK	25 MK	40 MK	25 MK
OS 2983						240,00
TVRTKO 303				260,00		
OSSK 373						
OS 430				260,00		240,00
OSSK 444						
OSSK 378 + GAUCHO		290,00				
OSSK 396 + GAUCHO		290,00				
OSSK 398 + GAUCHO		290,00				
OS 499	390,00	290,00				
OSSK 515 + GAUCHO						
OSSK 515 +PONCHO		290,00				
OSSK 596	390,00	290,00				
OSSK 617	390,00	290,00				
OSSK 602		-		260,00		240,00
DRAVA 404 + GAUCHO		290,00				

Izvor podataka: Poljoprivredni institut Osijek

Obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

3.2.2. Tržište mineralnim gnojivom

Tvornica gnojiva "Petrokemija" d.d. Kutina zbog redovnog remonta nije radila u siječnju 2012. godine, ali je "Petrokemija" d.d. Kutina osigurala dovoljnu količinu mineralnih gnojiva za proljetnu sjetvu i prihranu jesenskih kultura.

Radi povećanja PDV-a s 23% na 25%, te povećanja troškova proizvodnje došlo je do povećanja cijene mineralnih gnojiva. Novi cjenik se primjenjivao od 1. ožujka 2012. godine.

U odnosu na proljetnu sjetvu 2011. godine jedino je cijena nekih kompleksnih gnojiva ostala ista (NPK 7-14-21+24SO₃; NPK 7-20-30; NPK 5-15-30 te NPK 5-15-30 s mikrohranivima), dok su ostala gnojiva poskupjela u rasponu od 14 do 24%.

U tablici 5. prikazane su cijene mineralnih gnojiva u "Petrokemiji" d.d. na dan 1. ožujka 2012. godine.

Tablica 5. Cijene mineralnih gnojiva

Asortiman	Proizvođačka cijena	PDV 25%	Prodajna cijena kn/t	Poskupljenje u odnosu na proljeće 2011.
UREA 46 % N	3.217,08	804,27	4.021,35	24%
KAN N 27% +4,8 % MgO	2.208,95	552,24	2.761,19	17%
UAN 30% tekući	2.107,48	526,87	2.634,35	17%
NPK GNOJIVA				
13 -10 - 12 + 4 MgO	2.520,45	630,11	3.150,56	18%
15 - 15 - 15	3.469,50	867,37	4.336,87	14%
8-16-24 (MgO)	3.821,58	955,40	4.776,98	20%
7 -14 - 21 (SO ₃)	4.295,50	1.073,88	5.369,38	0%
7 - 20 - 30	4.338,79	1.084,70	5.423,49	0%
20 -10-10	3.015,58	753,90	3.769,48	19%
5 - 15 - 30	3.768,74	942,18	4.710,92	0%
5 - 15 - 30 s mikrohranivima(bor)	3.837,62	959,40	4.797,02	0%

Izvor podataka: Petrokemija d.d. Kutina

Obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

3.3. Uvjeti ugovaranja proizvodnje ratarskih kultura

3.3.1. Jari pivarski ječam

Slavonija slad d.o.o. Nova Gradiška jedina je tvrtka u Republici Hrvatskoj koja proizvodi pivarski slad, te za potrebe jednogodišnje proizvodnje s domaćim proizvođačima ugovara proizvodnju ozimog i jarog pivarskog ječma.

Cijena jarog pivarskog ječma, prema ugovoru za 2012. godinu bazirala se na cijeni pšenice uvećane za 20% i PDV, te troškove prijevoza od 80 kn/t do silosa u Novoj Gradišci za robu koja odgovara međunarodnim normama kvalitete. Slavonija slad d.o.o. kreditirala je besamatno kvalitetno deklarirano sjeme najboljih pivarskih sorti (2,9 kn/kg + PDV), te zaštitna sredstva, dok je kamata za kreditiranje mineralnih gnojiva iznosila 1% mjesečno.

3.3.2. Šećerna repa

Sjetvu šećerne repe na poljima Osječko-baranjske županije ugovaraju sve tri šećerane (Tvornica šećera Osijek., Viro Tvornica šećera i Sladorana Županja). Tvornica šećera Osijek za proljetnu sjetvu 2012. ugovorila je 10.000 hektara. Tvornica je bez kamatno kreditirala sjeme i zaštitna sredstva, a kamate na mineralno gnojivo iznosile su 2-3%.

3.3.3. Suncokret

Na području Osječko-baranjske županije sjetvu suncokreta za proizvodnju ulja ugovaraju Tvornica ulja Čepin, Agrokor d.d., Žito d.o.o., Fermopromet d.o.o., Granolio d.d. i Osatina grupa. Tvornica ulja Čepin ugovorila je sjetvu suncokreta na površini od 6.000 ha. Tvornica se obvezala ugovorom da će isplatiti suncokret po tržišnoj cijeni.

3.3.4. Soja

Na području Osječko-baranjske županije proizvodnju zrna soje uglavnom ugovara Agrokor d.d. Zagreb koji ima već razgranatu mrežu proizvođača s kojima ima dugogodišnju suradnju, a kreditirali su proizvođače s kojima su ugovorili proizvodnju s 3.400,00 kn/ha. Proizvodnju soje ugovarali su i Žito d.o.o., Granolio d.d., Osatina grupa d.o.o. i Fermopromet d.o.o. Cijene repromaterijala bile su proizvođačke prema važećim cjenicima dobavljača, a organizator proizvodnje otkupio je proizvedenu soju po tržišnoj cijeni.

4. PROGLAŠENJE ELEMENTARNE NEPOGODE NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Zakon o zaštiti od elementarnih nepogoda ("Narodne novine" broj 73/97.), utvrdio je pojam elementarne nepogode, propisao mjere zaštite, prava i dužnosti sudionika zaštite, procjenu nastale štete i način pružanja pomoći stradalim područjima.

Prema članku 2. Zakona, elementarnom nepogodom pored iznenadnih velikih nesreća koja prekida normalno odvijanje života, smatraju se požari, poplave, suše, tuča, jaki mrazovi, te druge pojave koje ovisno o mjesnim prilikama uzrokuju bitne poremećaje u životu ljudi na određenom području.

Elementarna nepogoda u skladu sa Zakonom o zaštiti od elementarnih nepogoda i Metodologiji za procjenu štete od elementarnih nepogoda ("Narodne novine" broj 96/98.) može se proglasiti za štete koje su uzrokovane elementarnim nepogodama, a koje su nastale kao izravna (direktna) šteta. Izravna šteta jest šteta koja je neposredno nanijeta sredstvu odnosno dobru i utvrđuje se za sljedeće skupine dobara: građevine, opremu, zemljišta, dugogodišnje nasade, šume, stoku, obrtna sredstva, ostala sredstva i dobra.

Župan proglašava elementarnu nepogodu na području pojedinih jedinica lokalne samouprave ili na području cijele Županije, a obzirom na opseg posljedica i na temelju prvih priopćenja gradskih i općinskih povjerenstava za procjenu štete.

Prva priopćenja u skladu s Metodologijom za procjenu štete od elementarnih nepogoda sadrže podatke o vrsti nepogode, veličini područja, oštećenoj imovini, posljedicama za stanovništvo i gospodarstvo i prvu procjenu štete s količinskim i novčanim pokazateljima. Šteta se prijavljuje u roku od osam dana od dana kada je nastala, a ako je nastajala u duljem razdoblju kao i kod poplave ili suše, kao početak nepogode uzima se dan proglašenja elementarne nepogode.

Procjena štete od elementarnih nepogoda u pravilu obavlja se odmah ili u najkraćem roku nakon nastanka ili njezinih prvih posljedica. Za ostvarivanje pomoći iz Državnog proračuna potrebno je da je jačina, opseg i posljedica takva da prelazi mogućnost lokalne samouprave, da je poremećeno obavljanje gospodarske djelatnosti i odvijanje života uopće, da je elementarna nepogoda umanjila prinose pojedinih kultura za preko 30% po hektaru prema trogodišnjem prosjeku, da je potvrđena vrijednost ukupne štete veća od 20% proračuna jedinice lokalne samouprave i da je šteta potvrđena.

Nakon proglašenja elementarne nepogode općinska i gradska povjerenstva utvrđuju štetu na svom području, te dostavljaju obrađene podatke u roku od 50 dana od početka elementarne nepogode Županijskom povjerenstvu za procjenu šteta od elementarnih nepogoda, koje utvrđuje ukupnu štetu na području Županije, te dostavlja konačno izvješće Državnom povjerenstvu i nadležnom ministarstvu u roku od 60 dana od dana proglašenja elementarne nepogode.

S obzirom na razmjer štete zbog djelovanja nepovoljnih vremenskih uvjeta, niskih temperatura zraka i mraza na području Osječko-baranjske županije, što je izazvalo štete kod fizičkih i pravnih osoba na šaćarnoj repi, voćarskim i vinogradarskim kulturama, župan Osječko-baranjske županije Rješenjem od 18. travnja 2012. godine proglasio je stanje elementarne nepogode niske temperature zraka i mraza na području Osječko-baranjske županije.

Sagledavajući stanje i opseg posljedica nastalih djelovanje nepovoljnih vremenskih uvjeta suše na području Osječko-baranjske županije, a što je izazvalo štete kod fizičkih i pravnih osoba na poljoprivrednim kulturama zasijanim u proljetnoj sjetvi 2012. godine, župan Osječko-baranjske županije je Rješenjem od 27. srpnja 2012. godine proglasio stanje elementarne nepogode suše na području Osječko-baranjske županije za poljoprivredne kulture zasijane u proljetnoj sjetvi 2012. godine i leguminozno travne smjese.

Na temelju dostavljenih konačnih izvješća gradskih i općinskih povjerenstava, Županijsko povjerenstvo za procjenu štete izradilo je konačnu procjenu štete od elementarnih nepogoda niske temperature zraka i mraza, te suše na šećernoj repi, voćarskim i vinogradarskim kulturama, poljoprivrednim kulturama zasijanim u proljetnoj sjetvi 2012. godine i leguminozno travnim smjesama za područje Osječko-baranjske županije tijekom 2012. godine. Ukupno utvrđena šteta na području Osječko-baranjske županije u 2012. godini iznosila je 800.868.541,90 kuna.

Tablica 6. Ukupne štete na području Osječko-baranjske županije u 2012. godini

OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA		FIZIČKE OSOBE	PRAVNE OSOBE	UKUPNO
		šteta u kunama	šteta u kunama	šteta u kunama
1.	Beli Manastir	6.533.385,46	6.597.464,42	13.130.849,88
2.	Belišće	7.270.225,33	4.801.321,79	12.071.547,12
3.	Donji Miholjac	19.873.267,17	8.836.697,64	28.709.964,81
4.	Đakovo	26.193.119,87	8.867.988,75	35.061.108,62
5.	Našice	6.303.060,74	6.112.970,51	12.416.031,25
6.	Osijek	6.910.109,53	12.176.267,47	19.086.377,00
7.	Valpovo	12.736.917,02	12.685.018,01	25.421.935,03
8.	Antunovac	7.395.227,62	8.255.339,00	15.650.566,62
9.	Bilje	67.274.981,57	6.656.960,62	73.931.942,19
10.	Bizovac	13.297.949,14	17.429.164,91	30.727.114,05
11.	Čeminac	10.638.803,11	4.711.806,99	15.350.610,10
12.	Čepin	15.595.941,84	13.939.076,73	29.535.018,57
13.	Darda	8.376.340,52	4.301.084,25	12.677.424,77
14.	Donja Motičina	676.731,47	1.960.909,93	2.637.641,40
15.	Draž	15.558.631,53	12.110.225,01	27.668.856,54
16.	Drenje	22.276.224,94	3.848.360,75	26.124.585,69
17.	Đurđenovac	6.440.344,56	5.484.948,48	11.925.293,04
18.	Erdut	14.879.900,31	23.652.293,98	38.532.194,29
19.	Ernestinovo	4.077.822,07	2.087.684,60	6.165.506,67
20.	Feričanci	2.530.199,32	900.094,42	3.430.293,74
21.	Gorjani	7.119.146,53	9.610.237,22	16.729.383,75
22.	Jagodnjak	12.760.107,00	12.190.250,85	24.950.357,85
23.	Kneževi Vinogradi	27.240.187,82	31.217.875,27	58.458.063,09
24.	Koška	12.129.559,05	8.009.905,42	20.139.464,47
25.	Levanjska Varoš	3.164.779,59	649.169,02	3.813.948,61
26.	Magadenovac	9.697.879,49	5.412.079,78	15.109.959,27
27.	Marijanci	7.448.764,98	4.205.110,64	11.653.875,62
28.	Petlovac	9.506.392,82	14.273.963,66	23.780.356,48
29.	Petrijevci	7.586.105,48	6.179.906,58	13.766.012,06
30.	Podgorač	6.875.791,79	11.305.513,10	18.181.304,89
31.	Podravska Moslavina	10.121.401,50	401.860,05	10.523.261,55
32.	Popovac	7.419.820,00	12.423.971,51	19.843.791,51
33.	Punitovci	8.507.878,52	4.566.087,83	13.073.966,35
34.	Satnica Đakovačka	5.262.789,55	2.850.167,23	8.112.956,78

35.	Semeljci	16.227.314,64	14.476.396,48	30.703.711,12
36.	Strizivojna	4.011.601,68	0,00	4.011.601,68
37.	Šodolovci	12.507.030,97	2.909.678,44	15.416.709,41
38.	Trnava	6.587.092,04	6.099.450,06	12.686.542,10
39.	Viljevo	13.150.574,18	7.073.993,40	20.224.567,58
40.	Viškovci	4.596.844,84	2.859.063,05	7.455.907,89
41.	Vladislavci	4.643.858,09	1.757.318,04	6.401.176,13
42.	Vuka	4.980.467,10	596.295,23	5.576.762,33
UKUPNO		476.384.570,78	324.483.971,12	800.868.541,90

Izvor podataka: Županijsko povjerenstvo za procjenu štete od elementarnih nepogoda Osječko-baranjske županije

5. ŽETVA I OTKUP PŠENICE RODA 2012. GODINE

Žetva pšenice počela je krajem lipnja i trajala je do 15. srpnja. Povoljni vremenski uvjeti omogućili su obavljanje žetve pravovremeno i u kratkom vremenskom roku. Prinosi pšenice iznosili su prosječno 5,00 t/ha, vlaga je bila manja 12%, primjese do 5%, a hektolitarska masa preko 80 kg/hl.

Tablica 7. Procjena proizvodnje pšenice, ječma, zobi i uljane repice roda 2012. godine

KULTURA	Žetvena površina (hektara)	Požeto (hektara)	% od žet. površine	Prinos (t / ha)	Proizvodnja (tona)
PŠENICA	55000	55.000	100%	5,00	275.000
JEČAM OZIMI	10.000	10.000	100%	4,50	45.000
ZOB OZIMA	2.000	2.000	100%	3,50	7.000
ULJANA REPICA	3.000	3.000	100%	2,50	7.500

Izvor i obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

U tablici 8. prikazan je za pšenicu, ječam, zob i uljanu repicu usporedni pregled žetvenih površina, prinosa i proizvodnje za razdoblje od 2006. do 2012. godine.

Tablica 8. Pregled žetvenih površina, prinosa i proizvodnje od 2006. do 2012. godine

KULTURA	Žetvene površine u hektarima, prinosi i proizvodnja u tonama	godina						
		2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
PŠENICA	Žetvene površine	49.206	57.499	57.000	60.000	52.000	45.000	55.000
	Prinos	4,80	4,30	5,30	5,30	4,80	5,50	5,00
	Proizvedeno	236.188	247.245	302.100	318.000	249.600	247.500	275.000
JEČAM	Žetvene površine	9.446	9.739	10.000	10.000	10.000	8.000	10.000
	Prinos	4,50	5,50	5,00	5,00	4,50	5,00	4,50
	Proizvedeno	42.507	53.565	50.000	50.000	45.000	40.000	45.000

ZOB	Žetvene površine	52		2.000	2.000	1.200	2.000	2.000
	Prinos	3,00		3,50	3,50	3,00	3,50	3,50
	Proizvedeno	156		7.000	7.000	3.600	7.000	7.000
ULJANA REPICA	Žetvene površine	965	1.104	5.000	7.500	5.500	3.000	3.000
	Prinos	2,70	3,50	3,20	3,00	2,00	2,70	2,50
	Proizvedeno	2.605	3.864	16.000	22.000	11.000	8.100	7.500

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

5.1. Otkup pšenice na području Osječko-baranjske županije roda 2012. godine

Na području Osječko-baranjske županije žetva pšenice je obavljena na ukupnoj površini od 55.000 hektara, a požeto je ukupno 275.000 tona pšenice uz prosječni prinos od 5,00 t/ha, hektolitarsku masu preko 80 kg/hl, primjese do 5% i vlagu manju od 12%.

Otkup pšenice roda 2012. godine obavljao se po tržišnom modelu, a otkup su obavljale pravne osobe - organizatori otkupa. Cijena jednog kilograma pšenice na domaćem tržištu iznosila je 1,35 kn/kg za pšenicu standardne kvalitete, dok su pojedini otkupljivači pšenice plaćali oko 0,10 kn/kg više, pa je manji broj poljoprivrednih proizvođača prodao pšenicu po višoj cijeni. Poticaj za pšenicu iznosi do 2.055,00 kuna po hektaru, a prema Pravilniku o izravnim plaćanjima u poljoprivredi, potporama za očuvanje izvornih i zaštićenih pasmina domaćih životinja, potporama za ekološku i integriranu poljoprivrednu proizvodnju i potporama za područja s težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi ("Narodne novine" broj 12/11., 54/11., 81/11., 129/11. i 148/11.) osnovno plaćanje po poljoprivrednoj površini (poticaj za pšenicu) se isplaćuju do 30. lipnja iduće godine.

Hrvatski sabor donio je Zakon o uskladištenju i skladišnici za žitarice i industrijsko bilje ("Narodne novine" broj 79/09. i 124/11.), te se navedenim Zakonom uređuje uskladištenje žitarica i industrijskog bilja uz posebno ovlaštenje, propisuju uvjeti za stjecanje ovlaštenja i sadržaj skladišnice izdane za uskladištenje žitarica i industrijskog bilja kao jamstvenog dokumenta, uređuju prava i obveze osoba u postupku izdavanja i prometa skladišnica te uređuju druga pitanja od značaja za uskladištenje žitarica i industrijskog bilja.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 10. lipnja 2010. godine donijela Uredbu o osnivanju sigurnosnog fonda za žitarice i industrijsko bilje ("Narodne novine" broj 83/10.) kojom se uređuje način osnivanja Sigurnosnog fonda za žitarice i industrijsko bilje, visina i način izračunavanja iznosa obveznih uplata ili položenog neopozivog bankovnog jamstva, te način upravljanja i uvjeti korištenja sigurnosnog fonda.

Zakon o uskladištenju i skladišnici za žitarice i industrijsko bilje ni tri godine od donošenja nije posve zaživio, jer poslovne banke nerado kreditiraju poljoprivredu na temelju zaloga uskladištene robe u javnim skladištima. Problem je i u tome što u Republici Hrvatskoj ima za sada samo devet licenciranih skladišta, a u Osječko-baranjskoj županiji nalaze se tri licencirana skladišta.

Tablica 9. Popis licenciranih skladišta u Republici Hrvatskoj

Redni broj.	Naziv skladišta	Sjedište skladištara	Kapacitet ovlaštenog skladištara
1.	DIBA d.o.o.	Suhopolje, Kralja Tomislava 5	15.000 t
2.	GRANOLIO d.d. PJ Mlin farina	Gornji Draganec 251	3.000 t
3.	GRANOLIO d.d. PJ Silos Bjeliš	Slavonski Brod, Industrijska b.b.	3.000 t
4.	GRANOLIO d.d. Mlin Kapanica	Velika Kapanica	3.000 t
5.	Žitar d.o.o.	Donji Miholjac, Kolodvorska 105	5.000 t

6.	Silos Garešnica d.o.o.	Garešnica, Kolodvorska 31	20.000 t
7.	Ratarstvo Drenovci d.o.o.	Drenovci, Soljanska b.b.	20.000 t
8.	Žito d.o.o.	Silos Đakovo	3.000 t
9.	Žito d.o.o.	Silos Osijek	3.000 t
Ukupno			75.000,00

Izvor podataka: Ministarstvo poljoprivrede

Također, Vlada Republike Hrvatske na 146. sjednici održanoj 25. kolovoza 2011. godine donijela je Uredbu o tržišnom redu za žitarice kojom se propisuju proizvodi i uvjeti za proizvode koji su predmet javne intervencije, razdoblje provođenja javne intervencije, uvjeti pod kojima će biti otvorene javne intervencije, količinska ograničenja za proizvode u javnim intervencijama, visina referentne i interventne cijene, uvjeti skladištenja otkupljenih proizvoda, uvjeti i način prodaje proizvoda iz javne intervencije te interventni centri.

Interventna cijena je cijena po kojoj Agencija za plaćanje otkupljuje žitarice u javnoj intervenciji, a referentna cijena predstavlja najveći mogući iznos interventne cijene i ona za žitarice koje su predmet javne intervencije iznosi 101,31 eura/toni, po srednjem tečaju Hrvatske narodne banke na dan plaćanja. Iznimno referentna cijena za pšenicu u razdoblju od dana stupnja na snagu ove uredbe do 31. svibnja 2012. godine iznosi 1.050,00 kuna/toni.

Odluku o pokretanju, odnosno prestanku javne intervencije u sektoru žitarica donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministarstva nadležnog za poljoprivredu kada je cijena žitarica na tržištu Republike Hrvatske u razdoblju od dva uzastopna tjedna jednaka ili niža od referentne cijene. Javna intervencija u sektoru žitarica obuhvaća razdoblje od 1. studenog ove do 31. svibnja iduće godine, a maksimalna količina otkupljene pšenice u interventnom razdoblju po cijeni jednako referentnoj iznosi 500.000 tona. Javna intervencija za količine iznad maksimalno ponuđenih 500.000 tona, a do maksimalno 750.000 tona pšenice provodi se temeljem javnog natječaja uz prikupljanje najpovoljnijih ponuda za otkup po cijeni nižoj od interventne cijene.

6. PROGRAMI UNAPRJEĐENJA POLJOPRIVREDE

Osječko-baranjska županija pokrenulo je niz projekata putem Upravnog odjela za poljoprivredu i ruralni razvoj s ciljem razvoja i unapređenja poljoprivrede na području naše Županije. Županija je potrebna financijska sredstva za provedbu razvojnih projekata u poljoprivredi osigurala iz prihoda od prodaje i zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta, sukladno Pravilniku o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih od prodaje, zakupa, dugogodišnjeg zakupa poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske i koncesije za ribnjake ("Narodne novine" broj 45/09.).

6.1. Poticanje biljne proizvodnje

6.1.1. Sufinanciranje projekta "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima"

Na prijedlog Osječko-baranjske županije, a u suradnji sa Poljoprivrednim fakultetom Osijek, Hrvatskim centrom za poljoprivredu, hranu i selo - Zavodom za tlo i jedinicama lokalne samouprave (gradovima i općinama) u 2012. godini provodio se Projekt sufinanciranja "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" na području Osječko-baranjske županije.

Rast, razvitak i tvorbu visokih prinosa usjeva uz dobru kvalitetu osigurava tlo kao supstrat biljne ishrane i izvor većine od 16 neophodnih elemenata. To je vrlo kompleksan sustav koji čine kruta, tekuća, plinovita i živa faza od kojih svaka utječe na raspoloživost biljnih hraniva. Uz to, tlo nije nipošto nepresušan resurs i ne osigurava prirodnim procesima dovoljnu količinu hraniva za visoke prinose pa je potrebno vratiti iznesene elemente urodnom, ili drugim načinima prevedenih u nepristupačne ili izgubljenih za ishranu bilja (kemijska, biološka, fizička fiksacija, erozija, ispiranje, denitrifikacija i dr.). Prema tome, bez vraćanja elemenata ishrane u tlo, odnosno gnojidbe, tlo siromaši i prinos pada.

Pokrenuti projekt utemeljen je na aktualnim problemima u poljoprivredi:

- a) Stagniranje prinosa ratarskih kultura,
- b) Uzak plodored i loša struktura sjetve,
- c) Neusuglašenost ratarske i stočarske proizvodnje (prekinut prirodni tok razmjene tvari i energije),
- d) Problem prenamjene zemljišta,
- e) Niska prosječna potrošnja gnojiva,
- f) Gnojidba bez poznavanja svojstava tla (neizbalansirana, preniska ili previsoka),
- g) Uvoz gnojiva (često nekvalitetno) i problemi vlastite proizvodnje u Petrokemiji,
- h) Heterogenost poljoprivrednih površina i
- i) Različita potencijalna i efektivna plodnost tala.

Precizan proračun iznošenja i unošenja hranjiva u tlo, praćenje visine prinosa i redovite analize tla mogu pomoći u planiranju i proračunu potrebne gnojidbe pa organizacija jedinstvenog sustava kontrole plodnosti tla mora biti u funkciji agrarne politike na svim razinama, od jedinica lokalne uprave i samouprave do resornog ministarstva.

6.1.1.1. Korisnici Projekta "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima"

U Projekt "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" u 2012. godini uključilo se sedam gradova i trideset dvije općine. U sufinanciranju uzoraka analiza tla Osječko-baranjska županija sudjelovala je sa 40%, jedinice lokalne samouprave (gradovi i općine) sa 40% i krajnji korisnici s 20% od ukupne cijene uzorka.

Neposredni korisnici rezultata analize tla i preporuke za gnojidbu usjeva su obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obrtnici, zadruge i trgovačka društva s ciljem optimizacije gnojidbe i postizanja visokih i stabilnih prinosa u granicama ekonomičnosti/profitabilnosti, uz smanjivanje ekološkog opterećenja okoliša (posebice podzemnih voda). Baza podataka o stanju plodnosti tla interesantna je i za jedinice lokalne samouprave zbog sagledavanja potencijala poljoprivredne proizvodnje i potrošnje gnojiva, kao i planiranja infrastrukturnih objekata za skladištenje i preradu dobivenih proizvoda. Podaci su neophodni za procjenu vrijednosti zemljišta kod prenamjene ili davanja u dugogodišnji zakup, te ishodu poticaja od Ministarstva poljoprivrede. Također će poslužiti jedinicama lokalne samouprave za kontrolu zakupa poljoprivrednog zemljišta. Korisnici baze podataka mogu lakše planirati proizvodnju, razinu ulaganja i predvidjeti dobit.

Zakonom o poljoprivrednom zemljištu regulirano je da su pravne ili fizičke osobe dužne pratiti stanje poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu države kojeg koriste na temelju ugovora o zakupu, zakupu zajedničkog pašnjaka i zakupu za ribnjake. Praćenje stanja poljoprivrednog zemljišta provodi Agencija za poljoprivredno zemljište, na temelju analize tla, tijekom prve godine nakon uvođenja u posjed i zadnje godine prije isteka ugovora o zakupu, dugogodišnjeg zakupa i dugogodišnjeg zakupa za ribnjake te periodično najmanje svake pete godine, a za korisnike koji su upisani u upisnik proizvođača integrirane proizvodnje po zahtjevima takve proizvodnje. Troškove analize tla snosi korisnik zemljišta.

U projektu su sudjelovali Poljoprivredni fakultet u Osijeku i Zavod za tlo iz Osijeka, a baza podataka je na Poljoprivrednom fakultetu. Korisnici su: Ministarstvo poljoprivrede, Poljoprivredni fakulteti, Županijski odjeli za poljoprivredu, Poljoprivredno savjetodavna služba i Hrvatska poljoprivredna komora.

U sklopu provođenja projekta Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo obvezao se:

- organizirati uzimanje uzoraka tla na terenu, dostavljati uzorke u laboratorij, obavljati laboratorijske analize uzoraka,
- Županiji i Gradu/Općini dostavljati obračun i izvješće o provedbi Projekta s imenima i prezimenima nositelja poljoprivrednih gospodarstava, te nazivima obrta, trgovačkih društava i zadruga koji su sudjelovali u Projektu.

Poljoprivredni fakultet u Osijeku kao ovlaštena pravna osoba za obavljanje poslova analize tla obvezao se:

- pomoću vlastitih programa obavljati interpretaciju rezultata analize tla za svaki uzorak pojedinačno, davati preporuku za gnojidbu krajnjem korisniku po primitku ispitnog izvješća analiziranog uzorka tla i ustrojiti bazu podataka o stanju plodnosti tla,
- kreirati i održavati software za interpretaciju rezultata, za ustrojavanje i održavanje baze podataka o stanju plodnosti tla i za izradu gnojidbenih preporuka uključujući agrotehničke savjete krajnjem korisniku,
- Županiji i Gradu/Općini dostavljati obračun i izvješće o provedbi Projekta s imenima i prezimenima nositelja poljoprivrednih gospodarstava, te nazivima obrta, trgovačkih društava i zadruga koji su sudjelovali u Projektu,
- na pisani zahtjev Županije, odnosno Grada/Općine bez naknade omogućiti korištenje ustrojene baze podataka.

6.1.1.2. Model financiranja Projekta "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima"

U Projekt "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" u 2012. godini uključilo se sedam gradova i trideset dvije općine. Cijena jednog uzorka iznosila je 356,73 kune. U cijenu je uračunato (uzimanje uzoraka na terenu, dostava uzoraka u laboratorij, laboratorijska analiza uzorka tla, interpretacija rezultata i preporuka gnojidbe). Informiranje krajnjih korisnika o Projektu na području jedinica lokalne samouprave koje su se uključile u ovaj Projekt, te animiranje istih da sudjeluju u Projektu, izbor korisnika usluga i naplaćivanje iznosa od 71,35 kuna od krajnjih korisnika usluge analize tla, obavljale su same općine odnosno gradovi.

U tablici 10. prikazani su podaci s kolikim brojem uzoraka analiza tla su sudjelovali pojedini gradovi/općine, te iznos financijskih sredstva koje je izdvojila Osječko-baranjska županija, gradovi/općine i krajnji korisnici u zajedničkom Projektu "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" u 2012. godini.

Tablica 10.

GRADOVI/OPĆINE	BROJ UZORAKA ANALIZE TLA	FINANCIJSKA SREDSTVA (kn)		
		Osječko-baranjska županija (40%)	Gradovi/Općine (40%)	Krajnji korisnici (20%)
<i>Beli Manastir</i>	20	2.853,80	2.853,80	1427,00
<i>Belišće</i>	100	14.269,00	14.269,00	7.135
<i>Donji Miholjac</i>	150	21.403,50	21.403,50	10.702,50
<i>Đakovo</i>	150	21.403,50	21.403,50	10.702,50
<i>Našice</i>	160	22.830,40	22.830,40	11.416,00
<i>Osijek</i>	200	28.538,00	28.538,00	14.270,00
<i>Valpovo</i>	150	21.403,50	21.403,50	10.702,50
<i>Antunovac</i>	70	9.988,30	9.988,30	4.994,50
<i>Bilje</i>	100	14.269,00	14.269,00	7.135
<i>Bizovac</i>	100	14.269,00	14.269,00	7.135
<i>Čeminac</i>	69	9.845,61	9.845,61	4.923,15
<i>Čepin</i>	100	14.269,00	14.269,00	7.135,00
<i>Darda</i>	30	4.280,70	4.280,70	2.140,50
<i>Donja Motičina</i>	15	2.140,35	2.140,35	1.070,25
<i>Draž</i>	120	17.122,80	17.122,80	8.562,00
<i>Drenje</i>	100	14.269,00	14.269,00	7.135
<i>Erdut</i>	70	9.988,30	9.988,30	4.994,50
<i>Ernestinovo</i>	30	4.280,70	4.280,70	2.140,50
<i>Feričanci</i>	20	2.853,80	2.853,80	1427,00
<i>Gorjani</i>	34	4.851,46	4.851,46	2.425,90
<i>Jagodnjak</i>	80	11.415,20	11.415,20	5.708,00

<i>Kneževi Vinogradi</i>	69	9.845,61	9.845,61	4.923,15
<i>Koška</i>	69	9.845,61	9.845,61	4.923,15
<i>Levanjska Varoš</i>	10	1.426,90	1.426,90	713,50
<i>Magadenovac</i>	100	14.269,00	14.269,00	7.135
<i>Marijanci</i>	35	4.994,15	4.994,15	2.497,25
<i>Petlovac</i>	60	8.561,40	8.561,40	4.281,00
<i>Petrijevci</i>	70	9.988,30	9.988,30	4.994,50
<i>Podgorač</i>	34	4.851,46	4.851,46	2.425,90
<i>Podravska Moslavina</i>	50	7.134,50	7.134,50	3.567,50
<i>Popovac</i>	80	11.415,20	11.415,20	5.708,00
<i>Punitovci</i>	34	4.851,46	4.851,46	2.425,90
<i>Satnica Đakovačka</i>	90	12.842,10	12.842,10	6.421,50
<i>Semeljci</i>	50	7.134,50	7.134,50	3.567,50
<i>Šodolovci</i>	40	5.707,60	5.707,60	2.854,00
<i>Trnava</i>	34	4.851,46	4.851,46	2.425,90
<i>Viljevo</i>	50	7.134,50	7.134,50	3.567,50
<i>Vladislavci</i>	40	5.707,60	5.707,60	2.854,00
<i>Vuka</i>	20	2.853,80	2.853,80	1427,00
Ukupno	2.803	399.965,68	399.965,68	199.982,83

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Ukupna vrijednost Projekta bila je 999.914,19 kuna, a Osječko-baranjska županija sufinancirala je Projekt "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima" s ukupno 399.965,68 kuna, jedinice lokalne samouprave s ukupno 399.965,68 kuna, a krajnji korisnici s ukupno 199.982,83 kuna.

Ukupno je analizirano 2.803 uzoraka tla, a jedan prosječan uzorak analize tla uzima se s površine od 1 ha do 5 ha. Na taj se način Projektom "Kontrola plodnosti tla na obiteljskim gospodarstvima" obuhvatilo 9.000 do 10.000 ha, što predstavlja oko 10% obradivih poljoprivrednih površina obiteljskih gospodarstava Osječko-baranjske županije.

U tablici 11. prikazan je usporedni pregled o sudjelovanju gradova/općina u zajedničkom projektu "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" (2003., 2004., 2005., 2006., 2007., 2008., 2009., 2010., 2011. i 2012. godini).

Tablica 11.

GODINA	BROJ GRADOVA/OPĆINA	BROJ UZORAKA	VRIJEDNOST PROJEKTA (kn)
2003.	12	2.307	450.000,00
2004.	23	2.965	896.319,50
2005.	25	3.290	994.567,00
2006.	27	3.305	999.101,50
2007.	26	3.306	999.403,80
2008.	34	2.985	999.995,00
2009.	35	2.985	999.995,00
2010.	30	2.686	999.871,92
2011.	39	2.846	999.002,92
2012.	39	2803	999.914,19
UKUPNO		29.478	9.338.170,83

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

6.1.1.3. Relativna pogodnost zemljišta za usjeve Osječko-baranjske županije

Prioritet Osječko-baranjske županije, kada je tlo u pitanju, uspostava je informacijskog sustava zaštite tla, inventarizacija podataka o tlu i zemljištu, određivanje najkvalitetnijih zemljišta za poljoprivrednu namjenu, te zaštita tla i očuvanje hranidbenih vrijednosti uvažavajući načela održivog gospodarenja i zaštite tla.

Racionalna, ekonomski isplativa primarna organska proizvodnja podrazumijeva primjenu gnojiva u količinama koje odgovaraju potrebama i stanju biljaka (usjeva, povrća, nasada), plodnosti tla, profitabilnosti rada i uloženi sredstava te istovremeno vodi računa o vremenskim uvjetima, okolišu i mogućem prinosu.

Projekt Osječko-baranjske županije "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" provodi se od 2003. godine do danas. Svake godine se na terenu uz pomoć GPS uzme i u laboratorijima analizira više od 3000 uzoraka iz 30-ak općina i gradova.

Kontrola plodnosti u našoj Županiji znanstveno je utemeljena, suvremeno koncipirana, podaci se čuvaju u interpretacijskoj bazi, a rezultati prikazuju u GIS-u na kartama produktivnosti naših poljoprivrednih površina. Projekt vodi i koordinira Poljoprivredni fakultet, Zavod za kemiju, biologiju i fiziku tla, a terenski i laboratorijski dio odraduju Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo (Zavod za tlo iz Osijeka). Ukupno je analizirano do sada više od 20.000 uzoraka tla i izdano isto toliko preporuka za gnojidbu različitih usjeva uz savjete kako otkloniti "faktore minimuma", popraviti plodnost naših oranica, eliminirati loše efekte kiselosti tla i postići što više prinose uz visoku kakvoću poljoprivrednih proizvoda poštujući principe "Dobre poljoprivredne prakse".

Biološki proces primarne produkcije hrane izuzetno je složen i dinamičan pa se u rješavanju kompleksne problematike gnojidbe može očekivati brz napredak samo uz primjenu kompjutorske tehnologije, korištenjem podataka o svim relevantnim svojstvima tla, modeliranjem raspoloživosti hranjiva i potreba biljaka te bilanciranjem hranjiva ovisno o različitim agroekološkim uvjetima proizvodnje. Kompjutorski model procjene pogodnosti za usjeve, podržan GIS-om, pokazao se brzim i efikasnim uz dovoljnu pouzdanost i sve više naših, poljoprivrednih proizvođača provode analizu svojih poljoprivrednih površina.

Metodologija kontrole plodnosti naše Županije obuhvaća i rješavanje problema kiselih tala. Naime, acidifikacija poljoprivrednih tala Republike Hrvatske veliki je problem, a na području naše Županije je oko 55% površina kiselog tla, od čega oko 20% površina je jako do ekstremno kiselo uz trend daljeg zakiseljavanja, ponajviše na tlima na kojima se prakticira intenzivna poljoprivreda. Niska pH vrijednost dovodi do niza negativnih pojava u tlu, kao što su slabija bioraspoloživost hranjiva, narušavanje strukture tla, pad mikrobiološke aktivnosti tla, itd. uz pad prinosa i njegove kakvoće. Zbog toga se kao obvezna mjera popravke kiselih tala preporuča kalcizacija, ali uz detaljnu kemijsku analizu tla i uvažavanje ostalih mjera popravke (humifikacija, fosfatizacija, primjena mikroelemenata i dr.). Vrlo efikasno sredstvo za kalcizaciju je saturacijski mulj ili karbokalk koji proizvodi Osječka šećerana Kandid Premijer, a do nedavno je tretiran kao otpad. Primjenom karbokalka, uz popravku kiselih tala, ujedno se rješava i njegovo ekološki prihvatljivo zbrinjavanje.

U tablici 12. prikazana je Relativna pogodnost zemljišta za usjeve u Osječko-baranjskoj županiji na temelju indikatora pogodnosti kojima raspolaže Zavod za kemiju, biologiju i fiziku tla Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku. Uključeno je 17.500 uzoraka tla iz projekta "Kontrola plodnosti tla na poljoprivrednim gospodarstvima" na području Osječko-baranjske županije. Podaci su prikazani sukladno FAO klasifikaciji pogodnosti zemljišta, ali se metodologija znatno razlikuje od FAO jer je prilagođena našim agroekološkim uvjetima.

Tablica 12.

	Klasa pogodnosti	Relativna pogodnost %	Ukupno ha	Bez šumskih površina
Nepogodno	N2	0-20	0	0
	N1	20-40	65.428,71	51.751,91
Pogodno	P3	40-60	130.728,60	86.142,41
	P2	60-80	179.447,89	132.789,62
	P1	80-100	37.855,33	30.772,75
		Županija ha	413.460,56	301.456,70

Izvor podataka: Zavod za kemiju, biologiju i fiziku tla Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku

6.1.2. Kapitalna ulaganja u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda

U razdoblju od 2004. do 2008. godine Poglavarstvo Županije je početkom kalendarske godine, donosilo Pravilnik o investicijskoj potpori za kapitalna ulaganja u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda na području Osječko-baranjske županije kojim su se uređivali uvjeti i način odobravanja nepovratnih sredstava iz Proračuna Županije. Temeljem donesenih pravilnika, osigurana sredstva za provedbu razvojnih projekata trošila su se putem objavljenih javnih poziva.

Kako se svake godine ne bi morao donositi novi pravilnik, Skupština Osječko-baranjske županije donijela je Odluku o poticajima u razvoju poljoprivrede na području Osječko-baranjske županije. Prema navedenoj Odluci subvenciju za kapitalna ulaganja u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda mogla su ostvariti poljoprivredna gospodarstva upisana u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava, a imaju status obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, obrta, zadruge ili trgovačkog društva.

Potpore za kapitalna ulaganja u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda kao mjera ruralnog razvoja dodjeljuje se za:

- izgradnju, rekonstrukciju, adaptaciju i opremanje pogona za preradu voća i povrća,
- izgradnju i opremanje hladnjače,
- nabavu opreme za proizvodnju voća, povrća, hortikulturnih sadnica i nasada i nove mehanizacije, osim traktora,
- nabavu opreme za kalibriranje i pakiranje voća i povrća,
- nabavu mreže za protugradnu obranu kod podizanja voćnjaka,
- nabavu trajne ambalaže za čuvanje i skladištenje voća i povrća,
- nabavu opreme za proizvodnju i preradu ljekovitog i aromatičnog bilja i
- nabavu opreme i matica za proizvodnju meda.

Potpore se mogla ostvariti pod sljedećim uvjetima:

- da se prebivalište, odnosno sjedište podnositelja zahtjeva za dodjelu potpore, te mjesto ulaganja nalazi na području Županije,
- da je ulaganje izvršeno u razdoblju od 1. studenoga 2010. do 31. listopada 2011. godine,
- da se korisnici bave poljoprivrednom proizvodnjom na površini većoj od 0,25 ha ili zaštićenom prostoru na 100 m² i
- da je minimalni iznos pojedinačnog računa veći od 1.000,00 kuna.

Udio potpore iznosio je do 25% od ukupne vrijednosti izvršenog ulaganja, a najviši iznos potpore ovisio je o vrijednosti izvršenog ulaganja i iznosio je:

- 10.000,00 kuna za ulaganja od 5.000,00 kuna do 100.000,00 kuna,
- 30.000,00 kuna za ulaganja od 100.001,00 do 500.000,00 kuna,
- 50.000,00 kuna za ulaganja od 500.001,00 do 1.000.000,00 kuna,
- 75.000,00 kuna za ulaganja od 1.000.001,00 do 5.000.000,00 kuna,
- 100.000,00 kuna za ulaganja preko 5.000.001,00 kuna.

U skladu s Odlukom o poticanju poljoprivrede i ruralnog razvoja na području Osječko-baranjske županije, u listopada 2011. godine objavljen je javni natječaj za prikupljanje zahtjeva za dodjelu potpora za izvršena kapitalna ulaganja u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda. Temeljem objavljenog javnog natječaja Povjerenstvo je razmatralo 65 zahtjeva, koja su bila zaprimljena. Prema uvjetima iz objavljenog javnog natječaja i Odluke Povjerenstvo je pozitivno ocijenilo 58 zahtjeva, dok je 7 zahtjeva, koja nisu ispunjavala uvijete iz javnog natječaja i Odluke, negativno ocijenjena. Temeljem prijedloga Povjerenstva Župan je odobrio 58 potpora za izvršena kapitalna ulaganja u ukupnom iznosu od 1.257.371,00 kuna.

Odlukom o poticanju poljoprivrede i ruralnog razvoja na području Osječko-baranjske županije kao mjere ruralnog razvoja za unaprjeđenje poljoprivrede utvrđena je i potpora za proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda, a za što je od strane Agencija za plaćanje u poljoprivredi objavljen u 2012. godini Javni natječaj, mjere 101 i 103 čijim je pravilnikom o provedbi navedenih mjera reguliran intenzitet javne potpore. Javna potpora se definira kao svaki oblik potpore iz proračuna područne (regionalne) i lokalne samouprave, Državnog proračuna Republike Hrvatske ili proračuna Europske unije.

U tablici 13. prikazano je sufinanciranje kapitalnih ulaganja u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda na području Osječko-baranjska županije od 2004. do 2011. godine.

Tablica 13. Pregled isplaćenih subvencija za kapitalna ulaganja u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda na području Županije za razdoblje od 2004. do 2011. godine

Ulaganje	Isplaćene subvencije/potpore								
	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	UKUPNO
Nabava opreme za proizvodnju voća, povrća, hortikulturnih sadnica i nasada i nove mehanizacije, osim traktora (od 2011. godine)	9	2	33	46	64	33	52	22	261
Izgradnja, rekonstrukcija, adaptacija i opremanje pogona za preradu voća i povrća	0	0	1	18	9	9	5	18	60
Nabavka i postavljanje plastenika	11	17	16	11	0	0	0	0	55
Izgradnja i opremanje hladnjače	0		1	1	8	1	4	1	16
Nabava opreme za kalibriranje i pakiranje voća i povrća	2	1	3	0	1	1	1	2	11
Nabava trajne ambalaže za čuvanje i skladištenje voća i povrća	0	0	2	1	3	1	4	0	11
Nabava opreme i matica za proizvodnju meda	10	18	14	24	15	1	7	3	92
Nabava opreme za proizvodnju i preradu ljekovitog i aromatičnog bilja	0	5	13	6	9	10	5	1	49
Nabava mreže za protugradnu obranu	0	2	4	6	3	4	6	11	36
Proizvodnja gljiva	2	1	0	0	0	0	0	0	3
Proizvodnja puževa	4	8	0	0	0	0	0	0	12
Ukupno	38	54	87	113	112	60	84	58	606
Iznos izvršenog ulaganja (u kunama)	3.291.404,05	5.867.229,89	8.695.158,90	12.607.641,57	24.496.218,00	10.911.055,41	29.015.827,72	20.472.894,16	115.357.429,70
Iznos isplaćene subvencije (u kunama)	394.810,00	700.000,00	1.000.000,00	1.245.000,00	2.358.270,00	1.399.479,00	1.541.901,00	1.257.371,00	9.896.831,00

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

6.1.3. Plan navodnjavanja na području Osječko-baranjske županije

Plan navodnjavanja na području Osječko-baranjske županije ima za cilj definirati smjernice, kriterije i ograničenja za planski razvoj navodnjavanja područja, prijedlog plana i njegove faze realizacije, prijedlog izvora financiranja, te osnove upravljanja i gospodarenja vodnim resursima u svrhu navodnjavanja. Plan je baziran na potrebama za uvođenje navodnjavanja kao osnovom za daljnji opstanak i razvoj poljoprivrede.

Plan navodnjavanja donijela je Skupština Županije 11. ožujka 2006. godine. Plan navodnjavanja sadrži devet poglavlja i predstavlja opsežan i sustavno izrađen planski dokument koji je odlična osnova za daljnje detaljnije rješavanje konkretnih projekata navodnjavanja na pojedinim lokacijama Županije, a izrađen je sukladno projektnom zadatku i utemeljen u postojećoj zakonskoj regulativi. Sustavno su sagledane i analizirane sve karakteristike područja relevantne za provedbu navodnjavanja.

Predložena konceptijska rješenja utemeljena su u postojećim uvjetima i zasnovana na ostalim važnim studijskim i dokumentacijskim elaboratima kao što su Nacionalni plan navodnjavanja Republike Hrvatske i Vodno gospodarska osnova Republike Hrvatske s kojima su u potpunosti kompatibilni, a razmotrena je i mogućnost utjecaja izgradnje vodne stepenice Osijek.

6.1.3.1. Sufinanciranje kapitalnih ulaganja u Projekte navodnjavanja na području Osječko-baranjske županije

Navodnjavanje na našim područjima treba predstavljati vid dopunskog dodavanja vode u razdobljima kada se ukaže potreba. Usljed klimatskih promjena, ulaganje u navodnjavanje je sve veće, jer se visoka proizvodnja ne može osigurati bez navodnjavanja voćnjaka i povrća u zaštićenom ili otvorenom prostoru.

Županija je u razdoblju od 2004. do 2011. godine subvencionirala sljedeća kapitalna ulaganja u projekte navodnjavanja:

- bušenje ili kopanje bunara za potrebe navodnjavanja u broju ovisnom o površini, načinu navodnjavanja i kulturi,
- izradu akumulacija (otvorene lagune - zemlja iz iskopa koristi se za nasip, a obloga je od specijalne folije koja se ukopa na obodu iskopa),
- nabavu odgovarajućeg sustava za navodnjavanje (namijenjenog za voćnjake i povrtnjake u zaštićenom ili otvorenom prostoru) i
- izradu potrebne infrastrukture za navodnjavanje.

Subvencija iznosi 25% od ukupne vrijednosti izvršenog ulaganja, a najviši iznos subvencije za obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo i obrt iznosi 20.000,00 kuna, za zadrugu 30.000,00 kuna, a za trgovačko društvo 50.000,00 kuna.

Kroz provedbu navedenog projekta od 2004. godine do 2010. godine bila su vidljiva velika ulaganja u navodnjavanje i to kod proizvodnje voća i povrća. Rezultat navedenih ulaganja je povećanje i unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje u sektoru voća i povrća, stoga je sufinanciranje ovoga projekt prihvaćeno i Odlukom o poticanju poljoprivrede i ruralnog razvoja na području Osječko-baranjske županije, pod jednom od mjera ruralnog razvoja, kao potpora za kapitalna ulaganja u navodnjavanje kod podizanja novih voćnjaka.

Potpota se dodjeljuje za izvršena kapitalna ulaganja kod podizanja novih voćnjaka većih od 0,50 ha i to kao mjera ruralnog razvoja za:

- bušenje ili kopanje bunara u broju ovisnom o površini navodnjavanja
- izgradnju akumulacija (otvorene lagune)
- nabavu novog sustava za navodnjavanje.

U tablici 14. prikazano je Sufinanciranje kapitalnih ulaganja u projekte navodnjavanja na području Osječko-baranjske županije od 2004. do 2011. godine.

Tablica 14. Pregled isplaćenih subvencija/potpore (u kunama) za kapitalna ulaganja u projekte navodnjavanja na području Županije za razdoblje od 2004. do 2011. godine

Godina	Nabava sustava za navodnjavanje, kopanje bunara i izrada akumulacija		Iznos izvršenog ulaganja (u kunama)	Iznos isplaćene subvencije (u kunama)
	Broj isplaćenih subvencija/potpore	hektara		
2004.	29	280	3.116.879,90	517.262,00
2005.	20	70	1.456.080,59	300.000,00
2006.	39	160	3.409.740,93	730.358,00
2007.	48	170	3.736.896,63	750.000,00
2008.	52	270	4.472.649,65	946.718,00
2009.	20	64	1.814.387,49	426.795,00
2010.	36	162	3.155.449,70	601.141,00
2011.	9	90	1.120.673,85	162.744,00
Ukupno	252	1.266	22.282.758,75	4.435.018,00

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Odlukom o poticanju poljoprivrede i ruralnog razvoja na području Osječko-baranjske županije kao mjere ruralnog razvoja za unaprjeđenje poljoprivrede utvrđena je i potpora za kapitalna ulaganja u navodnjavanje kod podizanja novih voćnjaka, a za što je od strane Agencija za plaćanje u poljoprivredi objavljen u 2012. godini Javni natječaj, mjere 101 i 103 čijim je pravilnikom o provedbi navedenih mjera reguliran intenzitet javne potpore. Javna potpora se definira kao svaki oblik potpore iz proračuna područne (regionalne) i lokalne samouprave, Državnog proračuna Republike Hrvatske ili proračuna Europske unije.

6.1.4. Poticanje razvoja povrtlarstva

Prirodni resursi za proizvodnju povrća u Županiji nisu dovoljno iskorišteni, kako za ponudu svježeg povrća tako i za preradu. Kod proizvodnje namijenjenoj tržištu mali je broj vrsta i sorta povrća, često ograničenih količina i kratke sezonske ponude. Uzroci takvog stanja su neorganiziranost proizvođača i izostanak tržišne infrastrukture, usitnjenost gospodarstava, neopremljenost sustavima za navodnjavanje, sortirnicama, sušarama i hladnjačama za čuvanje svježeg povrća. Proizvodnja povrća u Republici Hrvatskoj je manja od potreba, te se u posljednjih nekoliko godina njena proizvodnja povećava naročito u zaštićenim prostorima.

U svrhu poticanja poljoprivrede, a u svezi s izvršenim ulaganjima u projekte u biljnoj proizvodnji, koji ima za cilj unaprjeđenje poljoprivrede na području Osječko-baranjske županije, posebno povrtlarske proizvodnje, Poglavarstvo Županije je početkom 2008. godine pokrenulo projekt Poticanje razvoja povrtlarstva.

Sukladno Odluci o poticajima u razvoju poljoprivrede na području Osječko-baranjske županije subvencija se odobravala se za sljedeća izvršena ulaganja u poticanje razvoja povrtlarstva i to za nabavu: presadnica i postavljanje plastenika, opreme i strojeva za proizvodnju povrća (bez pogonskih strojeva) i malč folije.

Udio subvencije iznosi 25% od ukupne vrijednosti izvršenog ulaganja. Subvencioniranjem nabave opreme i mehanizacije za proizvodnju povrća, te nabavu presadnica od strane Županije, kao i provođenjem Operativnog programa za razvoj povrtlarstva Županija, povećana je povrtlarska proizvodnja i postali smo jedna od vodećih županija u Republici Hrvatskoj.

Tablica 15. Pregled isplaćenih subvencija za poticanje razvoja povrtlarstva na području Županije za razdoblje od 2008. do 2010. godine

Ulaganje	Isplaćene subvencije			
	2008.	2009.	2010.	UKUPNO
Nabava presadnica	19	2	15	36
Nabava i postavljanje plastenika	17	4	10	31
Nabava opreme i strojeva za proizvodnju povrća (bez pogonskih strojeva)	9	5	7	21
Nabava malč folije	2	0	4	6
Ukupno	47	11	36	94
Iznos izvršenog ulaganja (u kunama)	6.169.074,43	3.234.109,40	5.062.371,72	14.465.555,55
Iznos isplaćene subvencije (u kunama)	782.641,00	354.661,00	612.636,00	1.749.938,00

Izvor: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Prema Odluci o poticanju poljoprivrede i ruralnog razvoja na području Osječko-baranjske županije nije predviđeno poticanje razvoja povrtlarstva kao zaseban projekt budući da bi potpore za navedeni projekt bile u suprotnosti s tada važećim Zakonom o državnoj potpori poljoprivredi i ruralnom razvoju.

6.1.5. Mjere za unaprjeđenje obrane od tuče

Iako postoji višegodišnja neizvjesnost oko rada obrane od tuče, za našu Županiju provođenje sustava obrane od tuče je neupitno, obzirom na nužnost djelotvorne zaštite poljoprivredne proizvodnje, kao i drugih materijalnih dobara od tuče, a posebice stoga što je to i obveza sukladna Zakonu o sustavu obrane od tuče.

Osječko-baranjska županija se aktivno uključila u provedbu mjera obrane od tuče i to:

- financiranjem obrane od tuče raketama
- sufinanciranjem nabave mreža za obranu od tuče
- sufinanciranjem obrane od tuče zrakoplovnim generatorima
- sufinanciranjem osiguranja od mogućih šteta.

6.1.5.1. Sufinanciranje Projekta pokusna obrane od tuče zrakoplovnim generatorima na području Osječko-baranjske županije u 2012. godini

Poznata je manjkavost sadašnje obrane od tuče, te smo zadnjih godina svjedoci značajnog utjecaja elementarnih nepogoda na uspješnost poljoprivredne proizvodnje u cijeloj Republici Hrvatskoj i susjednim zemljama.

Tuča i snažni vjetrovi zadnjih su pet godina nanijeli štetu mnogim obiteljskim gospodarstvima i uništile veliki dio uroda. Stoga ne čudi bojazan i strepnja voćara, vinogradara, povrtlara i ratara za svoje urode, sa svakom pojavom potencijalno-tučonosnih oblaka. Blizina velikih vodenih površina, rijeka, akumulacijskih jezera i sl. i izrazito brze temperaturne promijene, znatno su zadnjeg desetljeća povećali učestalost tuče u Republici Hrvatskoj i susjednim zemljama.

Nastanak tuče povezan je s teško predvidljivim i brzim događajima u olujnim oblacima, gdje zbog ulaznih strujanja i velikih temperaturnih razlika nastaju ledeni kristali. Oni se povećavaju, spajaju i kad njihova težina savlada snažna ulazna strujanja zraka padaju na zemlju i pri tome uništavaju poljoprivredne kulture i materijalna dobra.

Provedba sustava obrane od tuče raketama i prizemnim generatorima na području Osječko-baranjske županije prethodnih godina nije djelotvorno zaštitilo poljoprivrednu proizvodnju, te su nastale značajne štete u voćarskoj, vinogradarskoj, povrtlarskoj i ratarskoj proizvodnji. Štete nastale elementarnom nepogodom tučom utječu na gospodarski život, izazivaju poremećaje u poljoprivrednoj proizvodnji i životu onih čija egzistencija ovisi o rezultatima ove proizvodnje.

Aeroklub "Osijek" i AVOS d.o.o. uputili su ponudu Osječko-baranjskoj županiji za suradnju u provođenju Projekta obrane od tuče zrakoplovnim generatorima na području Osječko-baranjske županije u 2012. godini, kao dopuna postojećem sustavu raketa i prizemnih generatora, a sve u cilju što učinkovitije zaštite od elementarne nepogode tuče poljoprivredne proizvodnje i materijalnih dobara. Također je u ponudi za suradnju Aeroklub "Osijek" i AVOS d.o.o. zamolili Osječko-baranjsku županiju, da obavijesti sve jedinice lokalne samouprave i osiguravajuća društva na području Županije o provođenju Projekta obrane od tuče zrakoplovnim generatorima na području Osječko-baranjske županije u 2012. godini i da se uključe u provedbu istog.

Nositelji Projekta obrane od tuče zrakoplovnim generatorima za našu Županija bili su Aeroklub "Osijek" i AVOS d.o.o. Aeroklub Osijek bio je operativni izvršitelj, a AVOS d.o.o. tehnički izvršitelj Projekta obrane od tuče zrakoplovnim generatorima na području Osječko-baranjske županije u 2012. godini.

Obaveze operativnog izvršitelja (Aerokluba Osijek) bile su:

- osigurati zrakoplove,
- osigurati zrakoplovno tehničko osoblje,
- obavljati pravovremene letove u cilju zrakoplovne obrane od tuče i
- osigurati svu potrebnu dokumentaciju i suglasnosti za provedbu projekta.

Obaveze tehničkog izvršitelja (AVOS d.o.o.) bile su:

- posluživanje zrakoplovne generatorske tehnike,
- održavanje zrakoplovne generatorske tehnike, sudjelovanje u kontrolnim i po potrebi u operativnim letovima,
- praćenje, te mjerenje radnih parametara zrakoplovne generatorske tehnike kod svih uvjeta djelovanja obrane od tuče zrakoplovnim generatorima i
- usavršavanje zrakoplovne generatorske tehnike.

Troškovi operativnog dežurstva i djelovanja po osnovi posebnih meteoroloških informacija u razdoblju od 01. lipnja do 01. listopada 2012. godine iznosili su 445.000,00 kuna. Od 445.000,00 kuna kolika je vrijednost Projekta provođenja obrane od tuče zrakoplovnim generatorima na području Osječko-baranjske županije u 2012. godini, Aeroklubu Osijek za operativno provođenje projekta pripada 66% vrijednosti Projekta, dok tehničkom izvršitelju AVOS d.o.o. pripada 34% vrijednosti Projekta.

Kako je poljoprivredna proizvodnja od izuzetne važnosti za našu Županiju, nameće se potreba za zaštitom usjeva od elementarne nepogode tuče, te je Osječko-baranjska županija sudjelovala u provedbi Projekta obrane od tuče zrakoplovnim generatorima u 2012. godini i za tu je namjenu izdvojila 200.000,00 kuna. Uz Županiju u financiranje projekta uključile su se i jedinice lokalne samouprave na području Županije (ukupno 38), te je svaka jedinica lokalne samouprave osigurala 5.000,00 kuna, što ukupno iznosi 190.000,00 kuna. U Projektu nisu sudjelovale Općine Đurđenovac , Podravska Moslavina, Punitovci i Viškovci.

Također su u Projektu bila uključena i tri osiguravajuća društva koja djeluju na našem području, a bave se osiguranjima poljoprivredne proizvodnje s ukupnim iznosom od 55.000,00 kuna. (Croatia osiguranje d.d. sa 45.000,00 kuna, Euroherc osiguranje d.d. s 5.000,00 kuna i Jadransko osiguranje d.d. s 5.000,00 kuna).

U tablici 16. prikazani su sudionici u Projektu obrane od tuče zrakoplovnim generatorima u 2012. godini i s koliko financijskih sredstava sudjeluju u Projektu.

Tablica 16. Sudionici u Projektu i financijska sredstva u 2012. godini

SUDIONICI U PROJEKTU I FINANCIJSKA SREDSTVA S PDV-om (u kunama)					
	Iznos sredstava	Jedinice lokalne samouprave	Iznos sredstava	Osiguravajuća društva	Iznos sredstava
Osječko-baranjska županija	200.000,00	Ukupno 38	5.000,00	Croatia osiguranje	45.000,00
				Euroherc osiguranje	5.000,00
				Jadransko osiguranje	5.000,00
Ukupno	200.000,00	Ukupno	190.000,00	Ukupno	55.000,00
Ukupno			445.000,00		

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

U tablici 17. prikazani su sudionici u Projektu obrane od tuče zrakoplovnim generatorima od 2005. do 2012. godine i s koliko financijskih sredstava su sudjelovali u Projektu.

Tablica 17.

Godina	Osječko-baranjska županija	Gradovi Općine	Osiguravajuća društva	Aeroklub Osijek	Vrijednost Projekta (kn)
	Iznos sredstava (kn)				
2005.	116.500,00	210.000,00	70.000,00		396.500,00
2006.	200.000,00	210.000,00	65.000,00	25.000,00	500.000,00
2007.	200.000,00	210.000,00	65.000,00	25.000,00	500.000,00
2008.	200.000,00	185.000,00	65.000,00		450.000,00
2009.	200.000,00	200.000,00	70.000,00		470.000,00
2010.	200.000,00	200.000,00	55.000,00		455.000,00
2011.	200.000,00	195.000,00	55.000,00		450.000,00
2012.	200.000,00	190.000,00	55.000,00		450.000,00

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

6.1.5.2. Sufinanciranje osiguranja usjeva od mogućih šteta poljoprivrednim proizvođačima na području Osječko-baranjske županije

Uz sve komparativne prednosti koje u našoj Županiji postoje (zemlja, vode, ljudi) za razvitak poljoprivrede i ekonomski prosperitet proizvođača potrebno je uz uvođenje novih tehnologija, novog načina organiziranja rada, unaprijediti i zaštitu proizvodnje, gdje je osiguranje od mogućih šteta u proizvodnji izuzetno važan segment. Obzirom da poljoprivredna proizvodnja uvelike ovisi o klimatskim uvjetima, a zbog globalnih klimatskih promjena česta su razdoblja nepovoljnog vremena, a što je trajna nestabilnost i nesigurnost u smislu proizvodnih rezultata u poljoprivredi. Ovo je potrebno istaći posebice zbog iskustava koje smo imali ovih godina, a vezano uz sušu, poplave, tuču i mraz zbog čega su nastale značajne štete u poljoprivredi, što je najviše u ekonomskom smislu pogodilo proizvođače, ali i zaustavilo predviđenu dinamiku razvitka poljoprivrede, odnosno proizvodnju hrane.

Unatoč sustavu obrane od tuče koji se provodi na područje naše Županije učestale su i štete koje izaziva tuča, kao i štete nastale zbog mraza, kao i zbog nepovoljnog rasporeda padalina. Zbog svega navedenog dolazi do znatnog poremećaja u poljoprivrednoj proizvodnji s negativnim posljedicama za sveukupni gospodarski život, a posebno za poslovanje i razvitak poljoprivrede.

Na području Osječko-baranjske županije od 2004. godini odobravala se potpora osiguranju usjeva od mogućih šteta poljoprivrednim proizvođačima na području Osječko-baranjske županije.

Potporu osiguranju mogli su ostvariti poljoprivredno gospodarstvo uz ispunjavaju sljedeće uvjete:

- da je podnositelj zahtjeva upisan u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava,
- da se prebivalište, odnosno sjedište, te mjesto osigurane proizvodnje nalazi na području Županije,
- da je polica osiguranja usjeva od mogućih šteta zaključena za tekuće razdoblje.

Tablica 18. Prikaz podataka vezanih uz sufinanciranje osiguranja usjeva u razdoblju 2004.-2009.

Sufinanciranje osiguranja usjeva	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	
Broj podnesenih zahtjeva	290	326	314	376	497	436	2.239
Odobreni zahtjevi	276	310	311	375	489	422	2.183
Ukupan broj korisnika	350	449	483	575	609	475	2.941
Ukupan iznos odobrenih sredstava (kn)	454.526,00	500.000,00	500.000,00	400.000,00	500.000,00	500.000,00	2.854.526,00

Izvor: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Odlukom o poticanju poljoprivrede i ruralnog razvoja na području Osječko-baranjske županije kao mjere ruralnog razvoja za unaprjeđenje poljoprivrede utvrđena je i potpora za osiguranje od mogućih šteta proizvodnji u poljoprivredi, a za što je Ministarstvo poljoprivrede prema pravilniku o ostvarivanju prava na potporu osiguranja od mogućih šteta proizvodnji u poljoprivredi osiguralo potporu. Javna potpora se definira kao svaki oblik potpore iz proračuna područne (regionalne) i lokalne samouprave, Državnog proračuna Republike Hrvatske ili proračuna Europske unije.

7. BERBA KASNIH USJEVA RODA 2012. GODINE

Na poljima Osječko-baranjske županije berba kasnih usjeva obavljena je na 130.000 ha.

Tablica 19. Struktura površina jesenske berbe po kulturama

Poljoprivredna kultura	Sjetvena površina u ha
Šećerna repa	12.000
Kukuruz merkantilni	75.000
Kukuruz sjemenski	4.000
Soja	18.000
Suncokret	12.000
Jare žitarice	4.000
Povrće	2.500
Krmno bilje novo	500
Ostale kulture	2.000
UKUPNO	130.000

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

U strukturi jesenske berbe prevladavao je merkantilni i sjemenski kukuruz na 79.000 ha ili na 60,7%. Industrijsko bilje (šećerna repa, soja, suncokret) obran je s 42.000 ha ili 32,3% dok su ostale kulture obrane s 9.000 ha ili 7,0%.

7.1. Ostvareni prirodni kasni usjeva roda 2012. godine

U berbi kasnih usjeva 2012. godine ostvareni su sljedeći prinosi:

Tablica 20. Prinosi kasnih usjeva roda 2012. godine

Kultura	Zasijane površine (ha)	Prosječni prinos (t/ha)	Ukupno tona
Kukuruz merkantilni	75.000	5,0	375.000
Šećerna repa	12.000	40,0	480.000
Suncokret	12.000	2,5	30.000
Soja	168000	1,5	27.000

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Zbog nepovoljnih klimatskih prilika tijekom vegetacijskog perioda (suša) kasni usjevi dali su manji urod od očekivanih. Uz prosječan prinos 5,0 t/ha ostvarena je proizvodnja od 375.000 tona kukuruza, uz prinos od 40,0 t/ha proizvedeno je 576.000 tona šećerne repe, uz prinos od 2,5 t/ha proizvedeno je 33.600 tona suncokreta i uz prinos od 1,5 t/ha proizvedeno je 41.600 tona soje.

8. JESENSKA SJETVA 2012. GODINE

Sjetva ozimih kultura u 2012. godini odvijala se otežano, naime zbog dugotrajne suše tlo je bilo teško pripremiti za sjetvu, osobito kod proizvođača koji nisu imali odgovarajuću mehanizaciju za pripremu tla te je i kvaliteta sjetve bila lošija.

8.1. Procjena jesenske sjetve 2012. godine za ozime kulture u Osječko-baranjskoj županiji

Tablica 21.

KULTURA	Zasijano
Pšenica	60.000
Ječam	10.000
Zob	1.500
Ostale ozime žitarice	500
Uljana repica	2.500
Krmno bilje (novo)	1.000
UKUPNO	75.500

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Na poljima Osječko-baranjske županije jesenska sjetva obavljena je na površini od 75.500 ha. Pšenicom je zasijano 60.000 ha, ječmom 10.000 ha, a uljanom repicom 2.500 ha.

8.2. Očekivana proizvodnja važnijih ozimih kultura na poljima Osječko-baranjske županije

Obzirom na procjenu zasijanih površina u jesenskoj sjetvi 2012. godine na području Osječko-baranjske županije, može se očekivati sljedeća proizvodnja važnijih ozimih kultura pod pretpostavkom da će sljedeća vegetativna godina biti klimatsko edafski prosječna, uz primjenu potrebnih agrotehničkih mjera.

Tablica 22.

KULTURA	Sjetvena površina (ha)	Očekivani prinos t/ha	Očekivana ukupna proizvodnja tona
Pšenica	60.000	5,5	330.000
Ječam.	10.000	5,0	50.000
Zob	1.500	4,0	6.000
Uljana repica	2.500	2,8	7.000
UKUPNO	74.000		

Izvor podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

Uz planirani prinos od 5,0 t/ha planira se proizvesti 330.000 tona zrna pšenice. Osim pšenice koja je najviše zastupljena, na zasijanim površinama planira se proizvesti 7.000 tona uljane repice, 50.000 tona ječma i 6.000 tona zobi.

8.3. Materijalne pretpostavke za realizaciju jesenske sjetve

8.3.1. Tržište sjemena

Dorađivači sjemena u suradnji sa Poljoprivrednim institutom Osijek, Agrigenitics d.o.o i BC Institut Zagreb osigurali su za potrebe domaćeg tržišta dovoljno kvalitetnog sortnog sjemena ozimih kultura. Prema cjeniku Poljoprivrednog instituta Osijek maloprodajne cijene ozimih kultura s PDV-om bile su sljedeće:

Tablica 23. Maloprodajne cijene sjemena (PDV je uključen u cijenu)

NAZIV KULTURE	CIJENA kn/kg
Pšenica	3,70
Ječam	3,70
Lucerna	52,00
Ozimi grašak	6,80

Izvor podataka: Poljoprivredni institut Osijek

8.3.2. Mineralna gnojiva

Tvornica mineralnih gnojiva "Petrokemija" d.d. Kutina osigurala je dovoljne količine gnojiva za jesensku sjetvu. U tablici 24. prikazane su cijene mineralnih gnojiva Petrokemije d.d. iz Kutine od 16. srpnja 2012. godine.

Tablica 24. Cjenik mineralnih gnojiva

Asortiman	Proizvođačka cijena	PDV 23%	Prodajna cijena kn/t
UREA 46 % N	3.429,58	857,40	4.286,98
KAN 27% +4,8% MgO	2.208,95	552,24	2.761,19
UAN 30% tekući	2.318,23	579,56	2.897,79
NPK GNOJIVA			
13 -10 - 12 + 4 MgO	2.520,45	630,11	3.150,56
15 - 15 - 15	3.469,50	867,37	4.336,87
8 - 26 - 26 (MgO)	3.821,58	955,40	4.776,98
7 - 20 - 30	4.338,79	1.084,70	5.423,49
20 - 10-10	3.015,58	753,90	3.769,48
5 - 15 - 30	3.768,74	942,18	4.710,92

Izvor podataka: Petrokemija d.d. Kutina

Obrada podataka: Županijska komora Osijek, Odsjek za poljoprivredu, prehrambenu industriju i šumarstvo

8.4. Sjetva "tavanuše"

Pravilnikom o izravnim plaćanjima u poljoprivredi ("Narodne novine" broj 33/10., 63/10., 106/10., 133/10. i 141/10.) u članku 12. gdje se navode osnovni uvjeti za ostvarivanje izravnih plaćanja u biljnoj proizvodnji i stočarstvu stajalo je da je jedan od uvjeta za ostvarivanje izravnih plaćanja u biljnoj proizvodnji jest korištenje certificiranog sjemena i sadnog materijala kao i nadziranog sadnog materijala, osim u ekološkoj proizvodnji. Pravilnikom o izravnim plaćanjima u poljoprivredi, u uvjetima za potporu izostavljeno je da je za potporu potrebno koristiti certificirano sjeme i sadni materijal. Time je omogućeno poljoprivrednim proizvođačima korištenje za sjetvu necertificiranog sjemena, a da pri tome mogu ostvariti potporu. Sjemenari i oplemenjivači tome se suprostavljaju jer smatraju da bi sjetva nedorađenog sjemena mogla izazvati nesagledive štete za cjelokupno hrvatsko gospodarstvo.

U Europskoj uniji dozvoljena je sjetva farmerovog sjemena uz precizno definirana pravila i obveze proizvođača takvog sjemena, kao i način njegove uporabe. To je pomoćno sjeme koje mogu sijati samo manja poljoprivredna gospodarstva isključivo za vlastite potrebe i to na manjim površinama i koja uz navedena ograničenja ostvaruju godišnji prihod manji od prosječno 10.000 eura. Osim toga farmerovo se sjeme ne smije razmjenjivati među poljoprivrednicima, niti se smije naći na tržištu, te isključivo služi za vlastite potrebe gospodarstva koje ga je proizvelo. Također farmerovo sjeme za razliku od "tavanuše" mora biti doručeno, odnosno zadovoljiti određene tehničke i tehnološke zahtjeve u pogledu čistoće, klijavosti, energije klijanja, uporabne vrijednosti, količine različitih primjesa u sjemenu, te ne smije biti zaraženo bolestima.

U Europskoj uniji farmeri koji siju farmerovo sjeme plaćaju i licencna prava oplemenjivačkim kućama u iznosu od najmanje 50% cijene certificiranog sjemena, jer su one kreatori i vlasnici određenih sorata. Sve ovo kod "tavanuše" nije slučaj, jer ona predstavlja požetu i ponovno sljedeće godine posijanu merkantilnu robu i to bez kontrole, nadzora i udovoljavanja svih parametara. Sjemenari i oplemenjivači upozoravaju kako bi sjetva "tavanuše" izazvala velike štete zbog vrlo visokog stupnja zaraze bolestima i veće zakorovljenosti usjeva, ne samo za onoga ko ju sije, već i za susjedna polja na kojima je primjerice zasijano kvalitetno doručeno i deklarirano sjeme. Pošto Ministarstvo poljoprivrede nije pravilnikom propisalo koje se sjeme mora sijati, već samo da se ne mora sijati certificirano sjeme potrebno je edukacijom i predavanjima upoznati poljoprivrednike sa štetnosti sijanja "tavanuše" i posljedicama koje mogu nastati.

9. VOĆARSTVO I VINOGRADARSTVO

Na osnovu podataka iz publikacije Županija u brojkama (prosinac 2008. godine) prikazana je proizvodnja voća u Osječko-baranjskoj županiji:

Tablica 25.

KULTURA	Vlasništvo	Rodna stabla	Prinosi po stablu kg	Proizvedeno tona
Trešnje	Ukupno	25.460	23,9	609
	Privatno	25.379	24,0	609
Višnje	Ukupno	98.703	12,4	1.225
	Privatno	85.181	14,2	1.210
Marelice	Ukupno	20.623	20,0	412
	Privatno	20.571	20,0	411
Jabuke	Ukupno	633.609	9,8	6.193
	Privatno	355.460	8,6	3.057
Kruške	Ukupno	113.087	7,7	867
	Privatno	106.791	8,1	865
Šljive	Ukupno	506.537	18,6	9.400
	Privatno	501.494	18,7	9.387
Breskve	Ukupno	69.376	8,8	608
	Privatno	65.476	8,8	576
Orasi	Ukupno	59.414	10,1	600
	Privatno	59.182	10,1	598

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku

U Osječko-baranjskoj županiji od višegodišnjih nasada najviše ima rodni stabala jabuka 633.609. Od tog ukupnog broja u vlasništvu obiteljskih gospodarstva nalazi se rodni stabala 355.460, što predstavlja 56,1%. Prosječan prirod po rodnom stablu je iznosio 9,2kg. Na drugom mjestu po zastupljenosti su šljive. Rodni stabala šljiva ima ukupno 506.537, a od tog ukupnog broja 501.494 ili 99,0% nalazi se u vlasništvu obiteljskih gospodarstava.

9.1. Pregled zahtjeva za poticaje Ministarstvu poljoprivrede (2004. - 2009. godina) u Osječko-baranjskoj županiji.

Tablica 26.

VOĆNA VRSTA	Zahtjeva 2004. (ha)	Zahtjeva 2005. (ha)	Zahtjeva 2006. (ha)	Zahtjeva 2007. (ha)	Zahtjeva 2008. (ha)	Zahtjeva 2009. (ha)
Jabuka	116,77	73,23	60,26	101,18	73,24	47,60
Šljiva	63,97	92,85	116,85	43,68	154,38	50,60
Orah	19,24	11,49	99,84	77,23	135,79	65,70
Višnja	67,06	37,36	155,99	157,05	571,52	227,50
Trešnja	5,15	4,28	5,52	3,41	7,58	2,20
Lijeska	36,51	75,12	71,82	43,83	88,32	16,80
Kruška	21,22	7,60	15,21	19,03	31,72	7,40
Breskva	28,88	13,70	66,70	18,82	35,81	9,00
Marelica	4,17	2,03	35,17	12,29	27,80	6,00
Kupina	11,26	8,63	4,19	4,14	3,61	1,70
Malina	1,00	0,5				
Lavanda						1,00
Vin. loza	127,47	140,84	27,13	134,62	262,76	121,20
UKUPNO	502,70	467,63	487,03	749,90	1.392,53	560,00

Izvor podataka: PSS Područni odjel Osječko-baranjske županije

U Osječko-baranjskoj županiji 2004. godine Ministarstvu poljoprivrede podneseno je zahtjeva za poticaje za zasnivanje novih nasada voćnjaka i vinograda u površini od 502,70 ha, u 2005. godini u površini od 467,63 ha, u 2006. godini u površini od 487,03 ha, u 2007. godini u površini od 749,90 ha, u 2008. godini u površini od 1.392,53 ha, a u 2009. godini u površini od 560,00 ha.

9.2. Sufinanciranje nabave voćnih sadnica i loznih cijepova za unapređenje voćarske i vinogradarske proizvodnje na području Osječko-baranjske županije

Osječko-baranjska županija aktivno se uključila u Operativni program podizanja novih nasada voćnjaka i vinograda, te je od 2003. godini Poglavarstvo Županije donosilo Zaključak o sufinanciranju nabave voćnih sadnica i loznih cijepova za unapređenje voćarske i vinogradarske proizvodnje na području Županije, kao i Zaključak o financiranju Projekta "Analiza tla kao temelj gnojidbe i povećanja poljoprivredne proizvodnje kod podizanja višegodišnjih nasada" za unapređenje poljoprivredne proizvodnje na području Osječko-baranjske županije.

Podizanje novih nasada voćnjaka (jabuka, krušaka, šljiva, breskva, marelica, višnja, trešnja, lijeska, orah, kupina, malina, jagoda) sufinancirao se u iznosu 25% od određene cijene za pojedinu vrstu voćnih sadnica.

Cijene su bile određene prema stanju na tržištu u Republici Hrvatskoj i za pojedine voćne vrste su iznosile:

- 1 sadnica jabuke 15,00 kn
- 1 sadnica kruške 18,00 kn
- 1 sadnica šljive 17,00 kn
- 1 sadnica breskve 18,00 kn
- 1 sadnica marelice 18,00 kn
- 1 sadnica višnje 18,00 kn
- 1 sadnica trešnje 18,00 kn
- 1 sadnica oraha 80,00 kn
- 1 sadnica kupine 10,00 kn
- 1 sadnica maline 10,00 kn
- 1 sadnica jagode 2,00 kn.

Najviši iznos odobrenih sredstava za sufinanciranje voćnih sadnica po jednom poljoprivrednom gospodarstvu iznosio je:

- za zasađene površine od 0,50 ha do 5,00 ha - 12.000,00 kn
- za zasađene površine od 5,01 ha do 10,00 ha - 15.000,00 kn
- za zasađene površine od 10,01 ha do 20,00 ha - 20.000,00 kn
- za zasađene površine veće od 20,00 ha - 30.000,00 kn.

Uvjet za ostvarivanje sufinanciranja voćnih sadnica i loznih cijepova bio je:

1. Upis u Upisnik poljoprivrednog gospodarstva
2. Ispunjavanje minimalno poticanih količina (za podizanje vinograda najmanje površina je bila 0,25 ha; za podizanje voćnjaka najmanja površina je bila 0,5 ha).
3. Sadnja certificiranog sadnog materijala
4. Da se prebivalište, odnosno sjedište te mjesto ulaganja nalazilo na području Županije.

Rok za podnošenje zahtjeva za sufinanciranje voćnih sadnica bio je 31. listopada tekuće godine, a za sufinanciranje loznih cijepova 1. lipanj tekuće godine, a potrebno je bilo uz zahtjev priložiti posjedovni list iz katastarske evidencije za zemljište na kojem će se obaviti sadnja koji glasi na podnositelja zahtjeva, original ili presliku računa o kupovini sadnog materijala, otpremnicu, deklaraciju sadnog materijala, potvrdu Poljoprivredno savjetodavne službe o izvršenoj sadnji, broj računa podnositelja (žiro-račun), dokaz da nema dugovanja po osnovi zakupa ili koncesije državnog poljoprivrednog zemljišta i dokaz da su podmirene sve obveze za vodnu naknadu.

U tablici 27. prikazano je s kolikim novčanim sredstvima je Osječko-baranjska županija sufinancirala nabavu voćnih sadnica i loznih cijepova u razdoblju od 2004. do 2010. godine.

Tablica 27. Sufinanciranje voćnih sadnica i loznih cijepova

Godina	Voćne sadnice (kuna)	Lozni cijepovi (kuna)	Ukupno (kuna)
2004.	450.000,00	450.000,00	900.000,00
2005.	786.000,00	714.000,00	1.500.000,00
2006.	800.000,00	700.000,00	1.500.000,00
2007.	1.199.975,00	205.432,00	1.405.407,00
2008.	1.598.084,00	399.318,00	1.997.402,00
2009.	838.372,00	545.587,00	1.383.959,00
2010.	348.387,75		343.387,75
Ukupno	6.020.818,75	3.014.337,00	9.035.155,75

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

U tablici 28. prikazane su zasađene površine (ha) voćnjaka i vinograda u razdoblju od 2003. do 2009. sufinancirane od Osječko-baranjske županije.

Tablica 28. Površine zasađenih voćnjaka i vinograda sufinanciranih od strane Županije u razdoblju od 2003.-2009. godine

Godina	Voćnjaci (ha)	Vinogradi (ha)
2003.	84	20
2004.	182	71
2005.	269	185
2006.	340	147
2007.	484	47
2008.	925	150
2009.	362	180
Ukupno	2.646	800

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Tablica 29. Zasađene površine s obzirom na voćnu vrstu 2003.-2009. godine

Voćna vrsta	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	Ukupno
	Zasađeno (ha)	Zasađeno (ha)	Zasađeno (ha)	Zasađeno (ha)	Zasađeno (ha)	Zasađeno (ha)	Zasađeno (ha)	Zasađeno (ha)
Jabuka	37,1424	74,5009	44,5864	69,1015	58,7106	95,1550	42,3416	421,5384
Šljiva	15,5004	32,0261	62,9248	56,4738	93,2328	83,4969	68,0493	411,7041
Višnja	6,6950	9,6055	53,3589	57,2792	97,0180	396,9428	105,5504	726,4498
Trešnja		1,2000	3,8600	4,8000	4,1000	8,7490	2,9409	25,6499
Kruška	6,7445	6,8620	9,4030	7,0491	23,7772	18,2784	16,5034	88,6176
Breskva	8,8128	13,8667	6,8311	22,3406	37,0819	24,1705	15,4223	128,5259
Marelisa	6,3060	4,5300	4,6837	16,3042	12,6226	25,7556	2,9731	73,1752
Lijeska		20,4539	63,7160	48,8940	77,9516	83,5889	46,0171	340,6215
Orah	2,3431	6,5387	10,6865	50,8400	73,4246	179,2274	58,7531	381,8134
Kupine		12,7746	6,8643	4,4411	3,1366	4,8979	3,8870	36,0015
Jagode			2,1000	1,7900	2,8750	4,6203		12,3853
Voćne sadnice	83,5442	182,3584	269,0147	340,3135	483,9309	924,8827	362,4382	2.646,4826
Vinova loza	19,5162	70,7266	185,4669	147,1967	46,9408	149,8099	179,7008	799,3579
<i>Ukupno</i>	103,0604	253,0850	454,4816	487,5102	530,8717	1.074,6926	542,1390	3.445,8405

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Podaci o podnesenih zahtjevima i zasađenim površinama s obzirom na vrstu voćne sadnice i vinovu lozu, a koji su sufinancirani od Osječko-baranjske županije u razdoblju 2004.-2009. godine, prikazane su u tablici 30.

Tablica 30. Podneseni zahtjevi i zasađene površine trajnih nasada na području Osječko-baranjske županije

Vrsta	2004.		2005.		2006.		2007.		2008.		2009.	
	Zahtjevi	Zasađeno (ha)	Zahtjevi	Zasađeno (ha)	Zahtjevi	Zasađeno (ha)	Zahtjevi	Zasađeno (ha)	Zahtjevi	Zasađeno (ha)	Zahtjevi	Zasađeno (ha)
Jabuka	37	74,5009	32	44,5864	37	69,1015	21	58,7106	27	95,1550	34	42,3416
Šljiva	29	32,0261	41	62,9248	30	56,4738	47	93,2328	50	83,4969	42	68,0493
Višnja	5	9,6055	20	53,3589	6	57,2792	45	97,0180	46	396,9428	33	105,5504
Trešnja	0	1,2000	2	3,8600	1	4,8000	2	4,1000	6	8,7490	5	2,9409
Kruška	7	6,8620	4	9,4030	8	7,0491	13	23,7772	12	18,2784	6	16,5034
Breskva	9	13,8667	8	6,8311	9	22,3406	12	37,0819	16	24,1705	15	15,4223
Marelica	3	4,5300	7	4,6837	5	16,3042	7	12,6226	15	25,7556	6	2,9731
Lijeska	12	20,4539		63,7160	14	48,8940	31	77,9516	48	83,5889	32	46,0171
Orah	3	6,5387	7	10,6865	10	50,8400	29	73,4246	45	179,2274	28	58,7531
Kupine	12	12,7746	4	6,8643	12	4,4411	6	3,1366	5	4,8979	3	3,8870
Jagode	0		2	2,1000	0	1,7900	7	2,8750	6	4,6203	4	
Vinova loza	51	70,7276	76	185,4669	63	147,1967	35	46,9408	43	149,8099	21	179,7008
Ukupno	168	253,0850	236	454,4816	195	487,5102	255	530,8717	294	1.074,6926	229	542,1390

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Tablica 31. Zasađene površine s obzirnom broj zahtjeva i voćnu vrstu u 2009. godini

Voćna vrsta	Broj zahtjeva	Zasađeno (ha)	Zasađeno (kom)
Jabuka	34	42,3416	75.729
Šljiva	42	68,0493	26.898
Višnja	33	105,5504	67.758
Trešnja	5	2,9409	3.638
Kruška	6	16,5034	13.727
Breskva	15	15,4223	11.181
Marelica	6	2,9731	1.400
Lijeska	32	46,0171	19.100
Orah	28	58,7531	6.318
Kupine	3	3,8870	8.100
Jagode	4		
Vinova loza	21	179,7008	768.787
UKUPNO	229	542,1390	1.002.334

Izvor podataka: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

U 2009. godini Povjerenstvo je temeljem objavljenog javnog poziva razmatralo ukupno 229 zahtjeva za sufinanciranje voćnih sadnica i loznih cijepova. Od tog ukupnog broja je 208 zahtjeva podneseno za sufinanciranje voćnih sadnica, a 21 zahtjev podnesen je za sufinanciranje loznih cijepova. Uvidom u podnesenu dokumentaciju Povjerenstvo je na prvoj sjednici razmatralo i pozitivno ocijenilo 148 zahtjeva za sufinanciranje voćnih sadnica i 21 zahtjev za sufinanciranje loznih cijepova koji su ispunjavali uvjete iz objavljenog javnog poziva. Ukupan iznos odobrenih i isplaćenih sredstava za sufinanciranje nabave voćnih sadnica i loznih cijepova iznosio je 1.383.959,00 kn. Voćne sadnice sufinancirale su se s 838.372,00 kn, a lozni cijepovi s 545.587,00 kn.

Na drugoj sjednici Povjerenstvo je razmatralo 60 zahtjeva za sufinanciranje nabave voćnih sadnica i svih 60 zahtjeva je pozitivno ocijenjeno u iznosu od 348.387,75 kn, a čija se isplata, zbog nedostatka sredstava za sufinanciranje nabave voćnih sadnica u 2009. godini, sukladno Odluci o poticajima u razvoju poljoprivrede na području Osječko-baranjske županije (nastavno: Odluka), prenijela u 2010. godinu. Rješenjem o dodjeli subvencija za sufinanciranje nabave voćnih sadnica u 2010. godini odobrena sredstva u ukupnom iznosu od 348.387,75 kuna raspoređena su i doznačena na žiro-račun 60 korisnika subvencije.

Navedeni Projekt u 2011. i 2012. godini nije se provodio budući je Zakonom o državnim potporama poljoprivredi i ruralnom razvoju propisano da jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ne mogu financirati mjere koje se temelje na cijeni, količini, jedinici proizvodnje i/ili jedinici sredstava proizvodnje, što je u ovom Projektu i bilo. Odlukom o poticanju poljoprivrede i ruralnom razvoju na području Osječko-baranjske županije provedba ovoga projekta u skladu s prethodno navedenim nije propisana.

9.3. Operativni program podizanja trajnih nasada Ministarstva poljoprivrede

Vlada Republike Hrvatske donijela je Operativni program podizanja novih nasada voćnjaka s ciljem da se u razdoblju od 2004. do 2007. zasađi najmanje 15.000 ha novih voćnjaka i 13.000 ha novih vinograda, te 31. srpnja 2008. godine izmjene i dopune Operativnog programa podizanja trajnih nasada od 2008. do 2012. godine. Realizacijom Operativnog programa podizanja trajnih nasada i izmjenama i dopunama Operativnog programa podizanja trajnih nasada Republika Hrvatska će bitno pokrenuti razvoj poljoprivrede, promijeniti njezinu ekstenzivnu strukturu, povećati zaposlenost, proizvodnju i izvoz te pokrenuti razvoj i drugih pratećih grana gospodarstva.

Cilj Programa bio je kreditiranje podizanja novih dugogodišnjih nasada (voćnjaci, vinogradi) i oživljavanje postojećih u svrhu povećanja kvalitete i konkurentnosti domaćih proizvođača te usklađivanje s europskim pravilima proizvodnje.

U provedbi programa kreditiranja uz Hrvatsku banku za obnovu i razvoj (HBOR), sudjelovali su i Ministarstvo, Poljoprivredno savjetodavna služba i Hrvatska agencija za malo gospodarstvo (HAMAG). Pri županijama osnovana su Županijska stručna povjerenstva za provedbu programa, te Središnje stručno povjerenstvo u okviru Ministarstva poljoprivrede.

Podnositelji zahtjeva za kredit mogla su biti obiteljska poljoprivredna gospodarstva, trgovačka društva, poljoprivredne zadruge i obrtnici koji su namjeravali kreditnim sredstvima podići (zasaditi) novi nasad i obnoviti postojeći nasad.

Kreditnim sredstvima moglo se financirati:

- a) kupnja poljoprivrednog zemljišta u svrhu sadnje dugogodišnjih nasada
- b) kupnja poljoprivrednog zemljišta sa postojećim nasadom
- c) podizanje dugogodišnjih nasada što uključuje: sadni materijal, stupovi, armatura, kemijska analiza tla, priprema i uređenje zemljišta, obrada tla, mineralno i ostalo gnojivo, zaštitna sredstva, troškovi rada i usluga, te svi ostali troškovi prilikom podizanja dugogodišnjih nasada koji se mogu dokazati računima, kupoprodajnim ugovorima ili ugovorima o djelu
- d) podizanje matičnih nasada (podloge i plemke) što uključuje: troškove materijala, troškove rada i usluga, te sve ostale troškove prilikom podizanja matičnih nasada koji se mogu dokazati računima, kupoprodajnim ugovorima ili ugovorima o djelu
- e) kupnja poljoprivredne mehanizacije, opreme i alata
- f) kupnja opreme za sustav za navodnjavanje uz izgradnju akumulacije ili kopanje bunara
- g) kupnja opreme za sustav zaštite od mraza
- h) kupnja sustava za zaštitu od tuče.

Visina kredita određivala se u zavisnosti od svrhe ulaganja i bila je određena:

- za fizičke osobe 80.000,00 - 1.500.000,00 kuna
- za pravne osobe 100.000,00 - 3.500.000,00 kuna.

Rok otplate kredita bio je do 12 godina uz početak do 3 godine i kamatnu stopu za krajnjeg korisnika od 4%. Za 50% odobrenog iznosa kredita garancija je HAMAG-a, a 50% iznosa kredita garancija je krajnjeg korisnika kredita.

Program kreditiranja podizanja dugogodišnjih nasada usvojen je na sjednici Uprave HBOR-a održanoj dana 8. veljače 2005. godine. Provedba Programa započela je u travnju 2005. godine te je do 31. prosinca 2010. godine temeljem pozitivnih odluka SSP-a ukupno zaprimljeno 373 kreditnih zahtjeva.

Tablica 32. *Zaprimljeni zahtjevi u HBOR-u za kreditiranje dugogodišnjih nasada od 2005. - 2010. godine*

Ukupno zaprimljeni zahtjevi u RH (kom)	373
Ukupan iznos zaprimljenih zahtjeva u RH (u kn)	264.361.220,00
Zaprimljeni zahtjevi OBŽ (kom)	60
Ukupan iznos zaprimljenih zahtjeva OBŽ (u kn)	30.761.203,00
Ukupan broj odobrenih zahtjeva RH (kom)	261
Ukupan iznos odobrenih zahtjeva RH (u kn)	177.507.294,00
Ukupan broj odobrenih zahtjeva (kom) OBŽ	33
Ukupan iznos odobrenih zahtjeva (u kn) OBŽ	15.708.600,00

Izvor podataka: Hrvatska banka za obnovu i razvitak

Provedba navedenog Programa završena je u 2010. godini.

9.4. Financiranje Projekta "Analiza tla kao temelj gnojidbe i povećanja poljoprivredne proizvodnje kod podizanja dugogodišnjih nasada" na području Osječko-baranjske županije

Do 1990. godine u Republici Hrvatskoj kontrolom plodnosti tla bilo je obuhvaćeno oko 50% ukupnih društvenih površina, a zanemarivo malo površina privatnog sektora. Analize su pokazale da je na velikom dijelu površina došlo do zakiseljavanja tla i potrebe za kalcizacijom. Utvrđeno je opadanje sadržaja humusa i mobilnih rezervi dušika na velikom dijelu površina, uz pogoršane vodo-zračne odnose, narušavanjem strukture i pad mikrobiološke aktivnosti.

Precizan proračun iznošenja i unošenja hraniva u tlo, praćenje visine prinosa i redovite analize tla mogu pomoći u planiranju i proračunu potrebne gnojidbe pa organizacija jedinstvenog sustava kontrole plodnosti tla mora biti u funkciji agrarne politike na svim razinama, od jedinica lokalne uprave i samouprave do resornog ministarstva.

Pod analizom tla podrazumijevaju se postupci uzimanja uzoraka tla, laboratorijska analiza uzoraka i interpretacija rezultata. U užem smislu analiza tla je skup više različitih kemijskih postupaka kojima se utvrđuje, kako razina hranjivih elemenata u uzorku tla, tako i njegova kemijsko-fizikalno-biološka svojstva značajna za ishranu bilja, odnosno njegovo zdravlje. Stoga rezultati analize tla omogućuju procjenu vrste i doze gnojiva za nadoknadu pojedinog hranjivog elementa u tlu, obzirom na njegovu raspoloživost, stanje i fenofazu usjeva, te planirani prinos usjeva.

Svrha analize tla:

- odrediti razinu (indeks) raspoloživosti hraniva ili potrebu njegovog unošenja (kod kemijskih metoda uvijek iz ekstrakta tla),
- predvidjeti povećanje prinosa i profitabilnost gnojidbe (loša tla ne daju uvijek povećanje prinosa gnojidbom zbog mogućih drugih limitirajućih faktora, premda je kod detaljne analize tla vjerovatnoća reakcije na gnojidbu visoka),
- osigurati temelj za proračun potrebne gnojidbe pojedinog usjeva i
- procijeniti status (opskrbe) pojedinog hranjivog elementa i utvrditi plan nadoknade (management hraniva).

Zapravo, analize tla počivaju na konceptu da usjev reagira na gnojidbu sukladno količini raspoloživih hranjiva u tlu. Stoga dobru analizu tla čine tri komponente:

- a) dobar, reprezentativni uzorak,
- b) odgovarajuća laboratorijska metoda kojom se može determinirati najtočnije sadržaj raspoloživog hranjiva i
- c) višegodišnji eksperimentalni rad na utvrđivanju korelacije između rezultata analize tla i potrebne količine nekog hranjiva za neki usjev pod određenim agroekološkim uvjetima.

Interpretacija analize tla, utvrđivanje potrebe u gnojidbi i preporuke za gnojidbu su:

- definicija raspoloživosti hranjiva, opskrbljenost tla i zadaci gnojidbe,
- klasifikacija raspoloživosti, granične vrijednosti ili rangovi vrijednosti,
- linearne i nelinearne skor funkcije,
- izrada preporuka za gnojidbu (obzirom na sustav biljne proizvodnje-konvencionalna, intenzivna, alternativna),
- procjena produktivnosti tla (bonitet, kvantifikacija produktivnosti tla) i
- matematičko-kompjutorski simulacijski i prognozni modeli.

Uslugu analize tla u cijelosti je financirala Osječko-baranjska županija, a do iskorištenje sredstava osiguranih za ovu namjenu. Korisnici usluge analize tla su bila obiteljska poljoprivredna gospodarstva, obrtnici, zadruge i trgovačka društva, koji su upisani u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava.

Uslugu analize tla obavljao je Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo, Zavod za tlo Osijek i Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Zavod za agroekologiju.

Budući da je bilo zahtjeva da proizvođači samostalno donose uzorke, Županija je iste uzela u obzir, te je predvidjela dvije mogućnosti:

- samostalno uzimanje uzoraka (cijena uzorka 400,00 kuna, uslugu analize obavlja Zavod za agroekologiju Poljoprivrednog fakultet u Osijeku;
- uzimanje uzoraka od strane djelatnika Zavoda za tlo (cijena uzorka 660,00 kuna u cijenu je uključen i PDV).

Analiza tla koja se obavljala u Zavodu za tlo Osijek sadržavala je:

- uzimanje uzoraka na terenu,
- laboratorijsku analizu dva uzorka tla (0-0,30 m i 0,30-0,60 m) i
- izradu preporuka za gnojidbu krajnjem korisniku.

Analiza tla koja se obavljala na Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku-Zavod za agroekologiju sadržavala je:

- samostalno uzimanje uzoraka od strane korisnika usluge i dostava Poljoprivrednom fakultetu u Osijeku,
- laboratorijsku analizu dva uzorka tla (0-0,30m i 0,30-0,60 m) i
- izradu preporuka za gnojidbu krajnjem korisniku.

Na osnovu agrokemijskih pokazatelja izdane su preporuke za gnojidbu, kao i potrebne agromelioracijske mjere za podizanje višegodišnjih nasada.

Tablica 33. Broj izvršenih analiza tla od 2003.-2009. godine

Godina	Broj uzoraka	Površina (ha)	Vrijednost projekta (kn)
2003.	95	95	50.000,00
2004.	666	929	350.000,00
2005.	666	997	350.000,00
2006.	750	1.150	400.000,00
2007.	580	800	300.000,00
2008.	553	800	300.000,00
2009.	550	800	300.000,00
Ukupno	3.860	5.571	2.050.000,00

Izvor: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

Navedeni Projekt se nije provodio u 2011. i 2012. godini budući da je njegova osnovna funkcija bila pomoć poljoprivrednim gospodarstvima u provedbi Operativnih programa nadležnog ministarstva u povećanju površina pod dugogodišnjim nasadima, a čija je provedba je u 2010. godini bila završena.

10. SURADNJA SA ZNANSTVENIM INSTITUCIJAMA

10.1. Sufinanciranje razvojnih projekata u cilju unaprjeđenja poljoprivredne proizvodnje na području Osječko-baranjske županije

Suvremeni razvitak poljoprivrede više nego ikada do sada temelji se na rezultatima znanstvenih istraživanja i njihovoj praktičnoj primjeni u uzgoju bilja i stoke. Hrvatska poljoprivreda se nalazi na prekretnici iz intenzivne poljoprivrede u poljoprivredu koja nužno predviđa znanost kao preduvjet, odnosno temelj donošenju razvojnih odluka.

Sustav znanstveno istraživačke djelatnosti u Osječko-baranjskoj županiji je organiziran preko programa trajne znanstvenoistraživačke djelatnosti koju provodi Poljoprivredni institut Osijek, Poljoprivredni fakultet u Osijeku, Ekonomski fakultet i Zavod za sjemenarstvo i rasadničarstvo u Osijeku. Ove visoko školske, odnosno znanstvene institucije provode temeljna te dio primjenjivih istraživanja, koja se financiraju iz državnog proračuna. Ostatak primjenjivih i razvojnih istraživanja putem ugovornih znanstvenih projekata financira se od strane lokalne zajednice ili privatnog sektora. Provodeći opću znanstvenoistraživačku politiku u poljoprivredi u Proračunu Osječko-baranjske županije osiguravana su sredstva za sufinanciranje razvojnih projekata iz područja istraživanja tržišta i marketinga u poljoprivredi, istraživanja o preradi, skladištenju i čuvanju poljoprivrednih proizvoda, kao i znanstveni projekti vezani uz navodnjavanje, stočarsku proizvodnju, dugogodišnje nasade i ekološku proizvodnju. Postupak odabira projekata koji su se sufinancirali sredstvima Proračuna Županije provodio se sukladno pravilniku o sufinanciranju znanstveno-istraživačkih projekata i objavljenim javnim pozivima za podnošenje zahtjeva.

10.1.2. Sufinanciranje znanstvenih projekata u 2012. godini

Poljoprivredni fakultet

1. Projekt "Konzervacijska obrada tla u integriranom sustavu uzgoja ratarskih kultura"
2. Projekt "Proizvodnja autohtonog češnjaka u cilju samodostatnosti i povećanja izvoza"
3. Projekt "Genetska predispozicija genotipova ozime pšenice i ozimog ječma na otpornost prema suši uz primjenu suvremene agrotehnike"
4. Projekt "Praćenje zdravstvenog stanja ljekovitog bilja i edukacija proizvođača na području Osječko-baranjske županije"
5. Projekt "Tržišni potencijal ekološke poljoprivrede županije Osječko-baranjske"
6. Projekt "Obogaćivanje konzumnih jaja funkcionalnim proizvodima"
7. Projekt "Utjecaj kalcijacije i organske gnojidbe na mikrobiološku aktivnost u tlu"
8. Projekt "Upotreba nusproizvoda industrije etanola u hranidbi domaćih životinja"
9. Projekt "Poboljšanje učinkovitosti predsjedvene bakterizacije sjemena soje"
10. Projekt "Obuka rukovoditelja, te provjera ratarskih prskalica i raspršivača za smanjenje onečišćenja okoliša na području Osječko-baranjske županije"
11. Projekt "Procjena proizvodnih kapaciteta i detektiranje poremećaja u ishrani kukuruza na području Osječko-baranjske županije"
12. Projekt "Dinamika mineralnog dušika u tlu i optimizacija gnojidbe dušikom"
13. Projekt "Utvrđivanje čiste crne slavonske svinje molekularno-genetskom metodom"
14. Projekt "Unaprjeđenje i standardizacija kvalitete kulena u obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima Baranje".

Prehrambeno-tehnološki fakultet

1. Projekt "Mogućnost komercijalnog korištenja komine grožđa u istočnoj Slavoniji"
2. Projekt "Proizvodnja bioetanola iz poljoprivrednog otpada"
3. Projekt "Očuvanje kakvoće meda tijekom procesiranja i skladištenja"
4. Projekt "Unaprjeđenje kvalitete i sigurnosti poljoprivredno-prehrambenih proizvoda"
5. Projekt "Sufinanciranje istraživačkog projekta "Ekonomična analiza vina na ohratoksin A".

Tablica 34. Prikaz iznosa sredstava i broja projekata po fakultetima i godinama

	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	Ukupno
Utrošena sredstva	200.000,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00	200.000,00	305.000,00	400.000,00	100.000,00	400.000,00	320.000,00	3.425.000,00
Poljoprivredni fakultet	200.000,00	415.000,00	340.000,00	350.000,00	200.000,00	265.000,00	320.000,00	100.000,00	250.000,00	220.000,00	2.660.000,00
Broj sufinanciranih projekata	6	10	11	12	11	8	11	2	5	14	90
Ekonomski fakultet	-	-	90.000,00	30.000,00	-	-	-				120.000,00
Broj sufinanciranih projekata	-	-	2	1	-	-	-				3
Prehrambeno-tehnološki fakultet	-	-	40.000,00	90.000,00	-	30.000,00	-		100.000,00	100.000,00	360.000,00
Broj sufinanciranih projekata	-	-	1	3	-	1	-		3	5	13
Sveučilište J.J. Strossmayera	-	-	-	-	-	-	50.000,00		50.000,00		100.000,00
Broj sufinanciranih projekata	-	-	-	-	-	-	1				2
Poljoprivredni institut	-	85.000,00	30.000,00	30.000,00	-	10.000,00	30.000,00				185.000,00
Broj sufinanciranih projekata	-	2	1	1	-	1	1				6

Izvor: Upravni odjel za poljoprivredu i ruralni razvoj Osječko-baranjske županije

11. ZAKLJUČAK

Biljnu proizvodnju u 2012. godini obilježili su ekstremni klimatski uvjeti, količina oborina znatno manja od višegodišnjeg prosjeka. U vegetativnom razdoblju od mjeseca travnja do rujna ukupno je bilo 276,00 mm² oborina. Vrlo mala količina oborina i visoke temperature zraka utjecale su negativno na sve usjeve zasijane u proljetnoj sjetvi, a osobito na kukuruz, soju i šećerne repu što je rezultiralo znatnim smanjenjem prinosa.

Iz tog razloga Župan Osječko-baranjske županije proglasio je stanje elementarne nepogode suše na području Osječko-baranjske županije za poljoprivredne kulture zasijane u proljetnoj sjetvi i leguminozno travne smjese, a ukupno utvrđena šteta na području Osječko-baranjske županije u 2012. godini iznosila je 800.868.541,90 kuna.

U Osječko-baranjskoj županiji s obzirom na klimu i tlo postoje optimalni uvjeti za proizvodnju voća i grožđa. Budući da je proizvodnja voća i grožđa znatno profitabilnija u odnosu na ratarsku proizvodnju, te da još uvijek prevladava usitnjenost seljačkih gospodarstava s malim poljoprivrednim površinama nedostatnim za profitabilnu ratarsku proizvodnju, nameće se potreba za povećanjem površina zasadenih voćnjacima i vinogradima. Na žalost, zbog niza različitih čimbenika površine zasadene voćnjacima i vinogradima ne zadovoljavaju potrebe Republike Hrvatske za proizvodnjom voća i grožđa. Nedostatak površina zasadenih voćnjacima i vinogradima te time nedovoljna proizvodnja voća i grožđa rezultira sve većim uvozom dok je izvoz gotovo izostao, posebno na tržištu zapadno europskih zemalja.

Osječko-baranjska županija aktivno se uključila u provedbu Nacionalnog programa podizanja novih nasada voćnjaka i vinograda, te je u razdoblju od 2003. do 2009. godine Županija sufinancirala nabavu voćnih sadnica i loznih cijepova za unaprjeđenje voćarske i vinogradarske proizvodnje na području Županije, te financirala Projekt "Analiza tla kao temelj gnojidbe i povećanja poljoprivredne proizvodnje kod podizanja višegodišnjih nasada" za unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje na području Osječko-baranjske županije. Ukupno je za subvencije kod podizanja novih nasada voćnjaka i vinograda na području Županije u razdoblju od 2003. do 2010. godine izdvojeno 9.035.155,75 kuna, a subvencije je iskoristilo 1.377 korisnika (obiteljska gospodarstva, obrti, zadruge i trgovačka društva). Od tog iznosa subvencije za podizanje novih nasada voćnjaka iznosile su 6.020.818,75 kuna, a subvencije za podizanje novih nasada vinograda iznosile su 3.014.337,00 kuna. Ukupno je u navedenom razdoblju podignuto 3.446 hektara novih nasada voćnjaka i vinograda i to 2.646 hektara voćnjaka i 800 ha vinograda. Programi potpore Osječko-baranjske županije u voćarskoj i vinogradarskoj proizvodnji u potpunosti su ispunili ciljeve Operativnog programa podizanja novih nasada voćnjaka i vinograda Vlade Republike Hrvatske koji je završio 2010. godine te se naša Županija nalazi na prvom mjestu u realizaciji navedenog programa, s najvećim površinama podignutih novih višegodišnjih nasada.

Preduvjet za podizanje novih nasada voćnjaka i vinograda je da se izvrši laboratorijska analiza tla, kako bi se odredila razina i raspoloživost hranjiva u tlu i potreba unošenja hranjiva u tlo prilikom sadnje voćnjaka i vinograda. Osječko-baranjska županija za financiranje Projekta "Analiza tla kao temelj gnojidbe i povećanja poljoprivredne proizvodnje" u razdoblju od 2003. do 2009. godine ukupno je izdvojila 2.050.000,00 kuna, a analizirano je 3.860 uzoraka tla što predstavlja površinu od 5.570 ha. Analizu tla obavljao je Hrvatski centar za poljoprivredu, hranu i selo - Zavod za tlo, Osijek i Poljoprivredni fakultet u Osijeku, te su na osnovu agrokemijskih pokazatelja izdane preporuke za gnojidbu, kao i potrebne agromelioracijske mjere za podizanje višegodišnjih nasada.

Posljednjih nekoliko godina na području naše Županije znatno se povećala proizvodnja voća na obiteljskim gospodarstvima i poljoprivrednim tvrtkama, s visokim i stabilnim prirodnim i profitabilnom proizvodnjom. S obzirom da je proizvodnja voća profitabilnija u odnosu na ratarsku proizvodnju sve više obiteljskih gospodarstava odlučilo se na ovu vrstu proizvodnje, međutim za postizanje još boljih ekonomskih rezultata i bolje kakvoće voća neophodni su skladišni i hladni prostori za čuvanje voća. Da bi se povećala vrijednost visokokvalitetnih proizvoda također je potrebno

kontinuirano poboljšanje pakiranja i konfekcioniranja proizvoda. Za izgradnju skladišta, hladnjača i preradbenih kapaciteta potrebna su znatna materijalna sredstva, te s ciljem da pomogne proizvođačima i prerađivačima voća Županija je subvencionirala ulaganje u proizvodnju, skladištenje i preradu poljoprivrednih proizvoda, a obuhvaćena je izgradnja i opremanje pogona za preradu voća, nabavka opreme za kalibriranje i pakiranje voća, mreža za protugradnu obranu, te izgradnja i opremanje hladnjača. Ukupno je za ove namjene Županija u razdoblju od 2004. do 2011. godine izdvojila 9.896.831,00 kuna. Županija je također davala subvencije i za osiguranje trajnih nasada od mogućih šteta, te je za osiguranje usjeva u razdoblju od 2004. do 2009. godine izdvojila 2.854.526,00 kuna, a u okviru Projekta navodnjavanja, za koje je u razdoblju od 2004. do 2011. godine izdvojeno 4.435.018,00 kuna, uključeno je i subvencioniranje navodnjavanja višegodišnjih nasada.

Provedbom navedenih Projekata u Županiji je došlo do promjene strukture sjetve, veliki broj obiteljskih gospodarstava koji posjeduju do 20 hektara zemlje, a bave se isključivo poljoprivrednom proizvodnjom podizanjem voćnjaka i vinograda osigurali su sigurnu egzistenciju sebi i svojoj obitelji. Povećana proizvodnja voća i grožđa omogućila je ubrzani razvoj prerađivačke industrije, jer su se stvorile dovoljne količine kvalitetne sirovine koja je neophodna u prerađivačkoj industriji. To je omogućilo povećanje proizvodnje, a time i novo zapošljavanje u prerađivačkoj industriji. Mnoga obiteljska gospodarstva koja su podigla nove nasade vinograda uredili su vinske podrumne i kušane vina u autohtonom ambijentu, te su proizvodnju grožđa i vina spojili s turističkom ponudom u Županiji.

Cilj projekata Osječko-baranjske županije je podizanje poljoprivredne proizvodnje na viši stupanj, na jačanje konkurentnosti, kako bi domaći proizvođači s obzirom na ulazak u Europsku uniju bili u ravnopravnim odnosima s poljoprivrednim proizvođačima zemalja Europske unije. Također, jačanjem poljoprivrednih proizvođača i razvojem poljoprivrede stvaramo sve potrebne uvjete za značajan razvoj Županije, jer je poljoprivredna proizvodnja prioritet Županije.

Razvojem i unaprjeđenjem poljoprivredne proizvodnje stvaramo i sve potrebne uvjete za razvoj tržišta gdje bi se na temelju ponude i potražnje, kao i kvalitete poljoprivrednih proizvoda, formirale cijene, koje ne bi bile podložne oscilacijama koje imaju sada na tom tržištu. U velikoj mjeri razvoj poljoprivrede na području Osječko-baranjske županije ovisit će i o spremnosti znanstvenog potencijala da intelektualni kapital uključe u rješavanje konkretnih problema. Perspektivu trebamo tražiti u proizvodima visokog stupnja obrade i proizvodima u koje je ugrađeno više znanja i intelektualnog kapitala, odnosno onima koji imaju bolju marketinšku obradu i razvijene brendove.